

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Asociace soukromého zemědělství a vliv její činnosti
v regionech ČR**

Hana Rákosníková

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hana Rákosníková

Provoz a ekonomika

Název práce

Asociace soukromého zemědělství a vliv její činnosti v regionech ČR

Název anglicky

Association of the Private Farming and influence of its activities in regions of Czech Republic

---

Cíle práce

Zhodnotit činnosti ASZ ve vybraném regionu, charakterizovat společnost po stránce právní formy, úkolů a dlouhodobých cílů. Prakticky prověřit činnost společnosti, popsat výhody a případné nevýhody členství a generovat návrhy na zvýšení přínosu ASZ pro zemědělce.

Metodika

Studium odborné literatury, internetových materiálů, účetních výkazů, právních norem, interních materiálů vybraného svazu.

Analýza a komparace teoretických přístupů.

Řízené rozhovory s odborníky z oboru.

Aplikace nastudovaných teoretických poznatků v praktickém příkladu.

Harmonogram práce:

Přehled řešené problematiky: II.- VI. 2015

Cíl práce a metodika: do X. 2015

Informace o sledované účetní jednotce a základní rozbor dat: do XII. 2015

Analýzy dat a základní výsledky: II. 2016

Závěrečné hodnocení a návrhy: III. 2016

Doporučený rozsah práce

40 – 60 stran

Klíčová slova

Asociace soukromého zemědělství, agrární sektor, rozvoj venkova, rodinná farma

---

Doporučené zdroje informací

Dumbrovský, M. a kol.: Hodnocení negativního vlivu degradačních faktorů na půdu a návrh možností jeho omezení – vytvoření podkladů pro plnění požadavků daných návrhem směrnice na ochranu půdy EU. Výstup řešení projektu VAV SP2e3. Brno, 2009

Kolektiv autorů, Situační a výhledová zpráva Půda, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012, 100 stran, ISBN 879-80-7434-088-8

Kolektiv autorů, Zpráva o stavu zemědělství, "Zelená zpráva", Praha, Ministerstvo zemědělství, 2012,2013, ISBN: 978-80-7434-005-5

Podhrázská Jana, Karásek Petr, Systém analýzy území a návrhu opatření k ochraně půdy a vody v krajině, Brno: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd, 2014, 51 stran, ISBN 978-80-87361-27-6

Stanovy AFCHJ ČR dostupné z <http://www.afchj.cz/main.html>

Stanovy ASZ ČR dostupné z <http://www.asz.cz/cs/profil/stanovy-asz-cr.html>

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Zdeňka Gebeltová

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

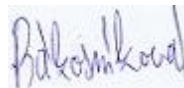
Děkan

V Praze dne 26. 02. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Asociace soukromého zemědělství a vliv její činnosti v regionech ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.3.2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Zdeňce Gebeltové za výborné vedení při vypracování bakalářské práce, hlavní kanceláři ASZ ČR za bezchybnou spolupráci a všem členům ASZ ČR, kteří se rozhodli zúčastnit dotazníkového šetření.

Asociace soukromého zemědělství a vliv její činnosti v regionech ČR

Souhrn

Bakalářská práce „Asociace soukromého zemědělství a vliv její činnosti v regionech ČR“ se zabývá touto profesní organizací, jejím vlivem na dění v agrárním sektoru a také možnými pozitivy členství.

V teoretické části práce je nastíněna problematika agrárního sektoru a významných složek tohoto odvětví. Dále se zabývá modelem rodinného hospodaření na půdě a základními informacemi o Asociaci soukromého zemědělství ČR a organizacích, které pod svou záštitou sdružuje.

Praktická část práce spočívá hlavně v dotazníkovém šetření mezi členy ASZ ČR, jehož úkolem bylo prověřit spokojenost členů s touto organizací a získat návrhy na vylepšení stávající externí i interní činnosti. V rámci dotazníku byly získány také informace o členech – výrobní zaměření, obhospodařovaná výměra, plány na generační předání farmy apod. Dále byly provedeny řízené rozhovory se členy hlavní kanceláře, jejichž cílem bylo prověřit činnost organizace i z pohledu jejího vedení.

Závěr práce se věnuje návrhům členů organizace, které budou následně přdestřeny vedení organizace ke zvážení. Na základě získaných informací je činnost ASZ ČR hodnocena velmi pozitivně.

Klíčová slova: rodinná farma, Asociace soukromého zemědělství, agrární sektor, rozvoj venkova, trvale udržitelný rozvoj, profesní organizace, soukromý zemědělec, životní prostředí

Association of the Private Farming and influence of its activities in regions of Czech Republic

Summary

The bachelor's thesis "Association of the Private Farming and influence of its activities in regions of Czech Republic" deals with the professional organisation, its influence on agrarian sector and possible assets of membership.

In the theoretical part of the work are outlined the issues of the agrarian sector and its relevant parts. Other topics of this part are focused on the model of family farming and basic information about Association of the Private Farming and other united organizations.

The practical part of the work is mostly based on a questionnaire survey among the members of ASZ ČR, its function was to check out the membership satisfaction and to gather suggestions for improvement of both external and internal activities of the organisation. Some questions of the questionnaire were focused on information about the members themselves – orientation of production, farmed area, plans for generational handover etc. Dialogues were held with the members of the main office, the goal of the dialogues was to check out the activities of the organisation from leadership's point of view.

The ending of the work deals with the gathered suggestions made by the members of the organisation, the conclusions will be presented to the main office's members for consideration. The activities of ASZ ČR are evaluated very positively based on gathered information.

Keywords: family farm, Association of the Private Farming, agrarian sector, development of the countryside, sustainable development, professional organization, private farmer, environment

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
2.2.1 Postup.....	13
2.2.2 Metody	13
2.2.3 Data.....	14
3 Přehled řešené problematiky	16
3.1 Vývoj a stav agrárního sektoru	16
3.1.1 Pozice agrárního sektoru v národním hospodářství	16
3.1.2 Zaměstnanost	17
3.1.3 Vliv agrárního sektoru na životní prostředí	18
3.2 Princip a historie modelu rodinného hospodaření.....	25
3.3 Asociace soukromého zemědělství ČR.....	27
3.3.1 Práva a povinnosti členů	27
3.3.2 Výkonné a kontrolní orgány ASZ ČR	27
3.3.3 Organizace v rámci ASZ ČR	29
3.3.4 Hlavní cíle činnosti ASZ ČR	32
4 Vlastní práce	33
4.1 Činnost regionů	33
4.2 Činnost ASZ ČR	33
4.3 Cíle ASZ ČR vs. skutečná činnost organizace.....	34
4.4 Dotazníkové šetření.....	34
5 Výsledky a diskuse	49
5.1 Interpretace výsledků dotazníkového šetření	49
5.1.1 Interpretace otevřených odpovědí.....	49
5.1.2 Interpretace uzavřených odpovědí	52
6 Závěr.....	55
7 Seznam použitých zdrojů	56
8 Přílohy	58
8.1 Příloha A - Dotazník	58

Seznam grafů

Graf 1: Podíl agrárního sektoru na tvorbě HPH a na celkovém počtu pracovníků národního hospodářství v %.....	17
Graf 2: Vývoj orné půdy, TTP, zemědělské půdy a lesních pozemků v ha.....	22
Graf 3: Grafické znázornění údajů z tabulky 3.....	35
Graf 4: Grafické znázornění údajů z tabulky 4.....	42
Graf 5: Grafické znázornění údajů z tabulky 5.....	43
Graf 6: Grafické znázornění údajů z tabulky 6.....	44
Graf 7: Grafické znázornění údajů z tabulky 7.....	44
Graf 8: Grafické znázornění údajů z tabulky 8.....	45
Graf 9: Grafické znázornění údajů z tabulky 9.....	46
Graf 10: Grafické znázornění údajů z tabulky 10.....	47

Seznam tabulek

Tabulka 1: Povinné standardy GAEC v ČR.....	19
Tabulka 2: Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství v ČR.....	20
Tabulka 3: Četnost odpovědí na otázku „Jak vnímáte své členství v ASZ ČR?“.....	35
Tabulka 4: Četnost odpovědí na otázku „Jaká je výměra, kterou obděláváte?“.....	41
Tabulka 5: Četnost odpovědí na otázku „Jaké je Vaše výrobní zaměření?“.....	42
Tabulka 6: Četnosti odpovědí u varianty „Jiné“.....	43
Tabulka 7: Četnosti odpovědí na otázku „Jaká je právní forma Vaší farmy?“.....	44
Tabulka 8: Četnost odpovědí na otázku „Do jaké míry se Vaše rodina zapojuje do chodu farmy?“.....	45
Tabulka 9: Četnosti odpovědí na otázku „Proběhlo na Vaší farmě generační předání?“.....	45
Tabulka 10: Četnosti odpovědí na otázku „Komu jste předali/máte v úmyslu předat svou farmu?“.....	46

Seznam použitých zkratk

AFCHJ ČR – Asociace farmových chovů jelenovitých ČR

AM ČR – Asociace myslivosti ČR

ASCHK ČR – Asociace svazů chovatelů koní ČR

ASZ ČR – Asociace soukromého zemědělství ČR

EU – Evropská unie

FAPPZ – Fakulta přírodních a potravinových zdrojů, Česká zemědělská univerzita v Praze

FEDFA – Federace evropských asociací farmových chovů jelenovitých

FWU – family work unit

GAEC/DZES – Standardy dobrého zemědělského stavu půdy

HPH – hrubá přidaná hodnota

LFA – znevýhodněné oblasti

MZe – ministerstvo zemědělství

MŽP – ministerstvo životního prostředí

PRV – Program rozvoje venkova

RV – rostlinná výroba
SCHOK ČR – Svaz chovatelů ovcí a koz ČR
SSJ JŽT – Sbor selských jízd Jana Žižky z Trocnova
SVP ČR – Svaz vlastníků půdy ČR
SZIF – Státní zemědělský intervenční fond
TTP – trvalé travní porosty
ÚSES – Územní systém ekologické stability
ŽV – živočišná výroba

1 Úvod

Bakalářská práce „Asociace soukromého zemědělství a vliv její činnosti v regionech“ se zabývá studiem této organizace a jejího vlivu ve sféře soukromého zemědělství, a také dopadem její činnosti na členy ASZ ČR.

Nejen v České republice je zemědělství poznamenáno řadou událostí, ať již pozitivně či negativně. Největším negativním jevem pro soukromé zemědělství pak byla éra mezi lety 1948-1989, kdy byl soukromý sektor ve všech odvětvích velmi utlačován. Ekonomika byla plánovaná a svobodné podnikání bylo z hlediska státních představitelů nežádoucí. I přesto ale „soukromníci“ obstáli v této těžké zkoušce a dnes se stávají důležitou silou ve všech aspektech ekonomiky, kterou není možné přehlížet.

S historií, která se k zemědělství váže, jsem měla možnost blíže se seznámit při absolvování bakalářské praxe, kde mým úkolem bylo zpracovat článek do časopisu vydávaného ASZ ČR - Selské revue. Článek se zabýval převážně historickým vývojem a souvislostmi mezi lety 1848-1948. V tomto období se děly velmi převratné změny – bylo zrušeno poddanství a sedlákům bylo umožněno svobodně se věnovat půdě, nastal velký rozvoj v oblasti svépomocného družstevnictví apod. Velmi důležitým obdobím to bylo také pro český stát, který si prošel několika podobami.

Toto téma jsem si vybrala, protože se o zemědělství velmi zajímám a žiji na rodinné farmě, která do celku ASZ ČR patří. Tato organizace sdružuje pod svou záštitou soukromé zemědělce, kteří se věnují více i méně obvyklým typům zemědělské produkce – mimo jiné např. chovatele jelenovitých, kteří spolupracují také s Českou zemědělskou univerzitou v Praze, konkrétně s FAPPZ.

Vzhledem k velké oblastní a velikostní roztržitosti soukromých zemědělců hospodařících na různě velkých výměrách půdy vznikla potřeba založit vlastní profesní organizaci, která by reflektovala potřeby i drobných sedláků, hájila a prosazovala zájmy této skupiny na regionální a republikové, později i na mezinárodní úrovni. Za tímto účelem pak vznikla ASZ ČR, která se všechny tyto funkce snaží v rámci svých možností plnit. Postupem času se oblast činností rozšiřuje, nyní patří mezi významnou součást chodu organizace např. informační činnost nebo tzv. Antibyrokratická komise.

Za hlavní cíl si ASZ ČR klade ekonomickou nezávislost venkova a jeho rozvoj na základě multifunkčního zemědělství. Jako klíč k tomuto cíli jsou pak vnímány rodinné

farmy, hlavně kvůli jejich tzv. přidané hodnotě – péči o půdu a krajinu na základě generačního předávání a časté angažovanosti sedláků ve svém okolí.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je blíže se seznámit a zhodnotit činnosti ASZ ČR na celorepublikové i regionální úrovni, charakterizovat organizaci v kontextu předsevzatých úkolů a dlouhodobých cílů.

Mezi další dílčí cíle patří:

- a) prakticky prověřit činnost organizace, zda vyvíjená činnost směřuje k vytyčeným cílům a ideálům,
- b) formulace variantních řešení dle vybraných návrhů z dotazníku a zjišťování, jakým způsobem zvýšit vliv organizace na aktivity v agrárním sektoru,
- c) získat a vyhodnotit informace o členské základně ASZ ČR.

2.2 Metodika

2.2.1 Postup

- 1) Stanovení cíle
- 2) Sběr, výběr a třídění dat
- 3) Rozhovory s pracovníky ASZ ČR
- 4) Sumarizace informací, které budou použity pro splnění cíle práce
- 5) Vlastní práce (Analýza dat, dotazníkové šetření a řízené rozhovory)
- 6) Statistické a grafické vyhodnocení
- 7) Formulace doporučení
- 8) Pojmenování příčin nedostatků
- 9) Diskuze a formulace závěru (rozbor výsledků dotazníkového šetření, formulace variantních řešení, zhodnocení možných kladů a záporů návrhů)

2.2.2 Metody

Vzhledem ke stanoveným cílům se jako nejvhodnější jevílo dotazníkové šetření, které bylo rozesláno mezi členy ASZ ČR. Dále byly provedeny řízené rozhovory se členy hlavní kanceláře organizace za účelem získání doplňujících informací k vlastní práci.

Při vypracování dotazníku byly využity jak otevřené, tak uzavřené typy odpovědí. Otevřené typy byly použity při snaze získat názory a návrhy respondentů týkající se externího i interního prostředí organizace, uzavřené pak k získání analytických dat.

Analytické otázky se zaměřovaly hlavně na informace týkající se přímo respondentů, např. plány na generační předání farmy, obhospodařovaná výměra, výrobní zaměření apod. Řízené rozhovory se skládaly výhradně z otevřených otázek, otázky se zaměřovaly na prověření činnosti organizace z pohledu členů kanceláře.

Aby bylo dosaženo reprezentativnosti vzorku z dotazníkového šetření, byl nejdříve dotazník rozdán na Radě ASZ, kde má každý region svého zástupce, tudíž se v šetření vyskytla za každý region alespoň jedna responze. Dále byl dotazník rozeslán mezi zbývajícím členy, kteří spadají přímo pod ASZ ČR, což čítá celkem 2 500 členů, z nichž má pražská kancelář organizace e-mailovou adresu na 1 500 členů. Dotazník byl šířen mezi respondenty elektronicky. Zbýlých cca 4 000 členů spadá pod organizace sdružené pod ASZ ČR (Svaz chovatelů ovcí a koz ČR, Svaz farmových chovů jelenovitých ČR, Svaz vlastníků půdy ČR, Asociace svazů chovatelů koní ČR, Sbor selských jízd Jana Žižky z Trocnova a Asociace myslivosti ČR).

Pro každou z uzavřených odpovědí byla vypracována tabulka jednotlivých četností (absolutních i relativních), tyto výsledky pak byly zobrazeny v grafech s procentuálním vyjádřením. Otevřené odpovědi byly u jednotlivých otázek sumarizovány.

V rámci zpracování práce pak byly dále použity metody: analýza, syntéza, komparace.

2.2.3 Data

Pro oddíl „Vývoj a stav agrárního sektoru“ v přehledu řešené problematiky byly klíčovým zdrojem zejména:

- a) Zpráva o stavu zemědělství „Zelená zpráva“ vydaná ministerstvem zemědělství v roce 2013,
- b) Situační a výhledová zpráva Půda vydaná ministerstvem zemědělství v roce 2012,
- c) Systém analýzy území a návrhu opatření k ochraně půdy a vody v krajině (Podhrázská, J., Karásek, P.) vydaný v roce 2014

d) Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015 vydaný ministerstvem zemědělství v roce 2011.

Pro oddíl „Princip a historie modelu rodinného hospodaření“ byly nejdůležitějšími zdroji dva články v Selské revue, časopise vydávaném ASZ ČR, konkrétně „Rodinná farma není jen prázdný pojem“ a „Rodinná farma – zdroj přidané hodnoty“. Oba tyto články byly vydány v roce 2014, autorkou je Šárka Gorgoňová.

Poslední část přehledu řešené problematiky byla věnována Asociaci soukromého zemědělství, kde nejdůležitějším zdrojem byly stanovky organizace. Dále byly využity stanovky organizací, které ASZ ČR zaštiťuje – Svaz chovatelů ovcí a koz ČR, Svaz vlastníků půdy ČR, Asociace farmových chovů jelenovitých ČR, Asociace svazů chovatelů koní ČR, Sbor selských jízd Jana Žižky z Trocnova a Asociace myslivosti ČR.

Pro vlastní práci byl proveden vlastní výzkum mezi členy ASZ ČR založený na dotazníkovém šetření a řízené rozhovory se členy hlavní kanceláře.

3 Přehled řešené problematiky

3.1 Vývoj a stav agrárního sektoru

Zemědělství se po roce 1989 jen obtížně adaptovalo na nové společenské podmínky, které nastaly v procesu transformace ekonomiky a přibližování se Evropské unii. Došlo k velkému poklesu zemědělské výroby, a to v důsledku transformace zemědělství a rozsáhlých restitucí zemědělského majetku. Česká republika tak ztratila potravinovou soběstačnost a objevil se problém neobdělávané zemědělské půdy, který dříve nenastával. Pokles zaměstnanosti a nízké mzdy v tomto sektoru negativně ovlivnily rozvoj venkova.

Před rokem 1989 bylo hlavním cílem zemědělské politiky zabezpečení potravinové soběstačnosti, po roce 1989 se stala prioritou transformace zemědělství a ochrana životního prostředí. Před rokem 2000 se stala součástí zemědělské politiky i příprava agrárního sektoru na vstup do EU, v roce 2004 pak byla přijata Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU 2004 – 2013, která v rámci podmínek vstupu do Evropské unie měla zlepšovat konkurenceschopnost českého zemědělství.

Nejvýznamnějším nástrojem environmentální politiky se v zemědělství stalo přiznávání dotací na ha zemědělské půdy pouze za podmínek dodržování zásad správné zemědělské praxe, kde jsou také zahrnuta kritéria ochrany životního prostředí (GAEC), které jsou součástí Kontroly podmíněnosti od 1. ledna 2009. (CENIA, 2008)

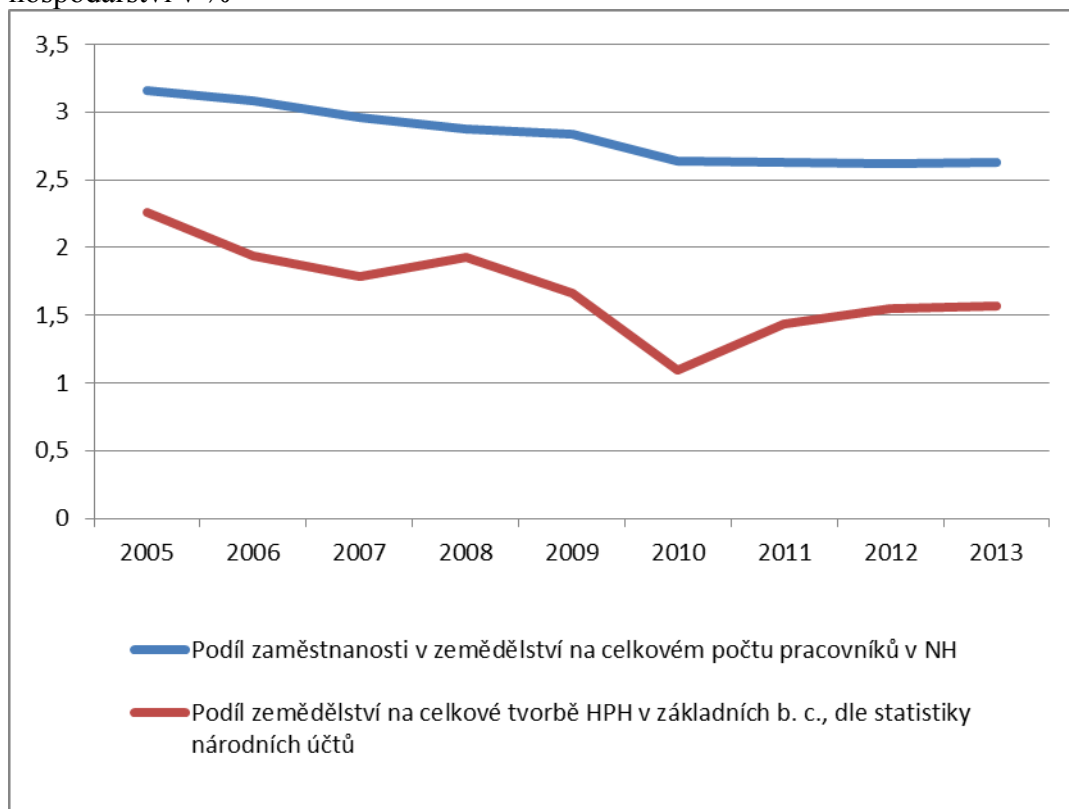
3.1.1 Pozice agrárního sektoru v národním hospodářství

Zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2013 na celkové hodnotě hrubé přidané hodnoty v základních běžných cenách z 1,57 %, byl zaznamenán nepatrný nárůst o 0,02 % vůči roku 2012. U potravinářského průmyslu ke změně tohoto podílu nedošlo, stále činil 2,44 %. Při vyjádření hrubé přidané hodnoty ve stálých cenách roku 2005 došlo v zemědělském odvětví k poklesu o 0,1 % a u potravinářského průmyslu k nárůstu o 0,03 %.

Podíl agrárního vývozu vůči celkovému vývozu se v roce 2013 meziročně zvýšil a činil 5,0 %, stejně tak se zvýšil agrární dovoz, jehož podíl činil 6,5 %. Následkem těchto změn se bilanční schodek agrárního zahraničního obchodu meziročně snížil o více než 1 mld. Kč na 23,7 mld. Kč. Současně s tím došlo ke zvýšení stupně krytí agrárních dovozů vývozy na 87 %. (ZZ, MZe, 2013)

Graf 1: Podíl agrárního sektoru na tvorbě HPH a na celkovém počtu pracovníků národního hospodářství v %

Zdroj: ČSÚ, MF (<http://eagri.cz/public/web/file/370427/ZZza2013.pdf>)

Z výše uvedeného je patrné, že zemědělství je sektor, který svou produkcí přispívá menší měrou k tvorbě HPH. Přesto je nezanedbatelnou součástí hospodářství z důvodu produkce potravin, protože výdaje domácností za potraviny a nealkoholické nápoje v ČR představovaly 20,2 % (ČSÚ, 2013) z celkového objemu výdajů. Dále je zemědělství důležité z hlediska produkce obnovitelných zdrojů – metylester řepkového oleje (MEŘO), který je součástí bionafty, rychlerostoucí dřeviny nebo produkce krmiv, steliv, surovin pro textilní průmysl, farmacii atd.

3.1.2 Zaměstnanost

Z dlouhodobého hlediska se počet osob zaměstnaných v agrárním sektoru v České republice postupně snižuje, podle údajů ČSÚ (2013) v zemědělství pracuje 2,63 % osob, což představuje snížení o 0,9 % proti roku 2012. Tento jev má několik důvodů, mezi něž patří důchodová disparita, která se zvýšila na úroveň 80 % průměrné mzdy oproti jiným sektorům (ČSÚ, 2013). Dále modernější a kvalitnější mechanizace, kvůli které se dokáže postarat o stejně velkou výměru menší množství zaměstnanců než dříve, a také sezónnost

prací, kdy dochází k výkyvům v zaměstnanosti. Toto postupné snižování počtu osob pracujících v agrárním sektoru má za následek, že efektivita práce v této oblasti národního hospodářství mírně stoupá.

Počet osob zaměstnaných v zemědělství je také ovlivněn zvyšováním počtu soukromníků a rodinných farem, které obhospodařují 30,4 % celkové výměry zemědělské půdy (ZZ, MZe, 2013). V tomto případě v zemědělství pracují i tzv. FWU – family work unit, které nejsou nikde registrovány, ale přesto jsou významným činitelem v chodu těchto rodinných farem a soukromých podniků, kdy jsou FWU zaměstnány v jiných sektorech, studují nebo jsou v domácnosti.

3.1.3 Vliv agrárního sektoru na životní prostředí

V rámci zemědělské politiky vznikají opatření, která se snaží o utváření souladu mezi zemědělstvím a životním prostředím. Mezi taková opatření patří např. navýšení rozlohy oblastí zranitelných dusíkem nebo podpora agrobiodiverzity a genetických zdrojů v rámci Národního programu. Celkem na více než třetině zemědělské půdy v rámci LPIS byly uplatňovány způsoby hospodaření příznivě působící na životní prostředí, které jsou podporovány agroenvironmentálními opatřeními. (ZZ, MZe, 2013) Nepatrně vzrostla také plocha zemědělské půdy obhospodařované v systému ekologického zemědělství, a to na 11,6 % (ČSÚ, 2013), na což měl vliv i další nárůst travních porostů. V roce 2014 byl jako další ekologické opatření zaveden tzv. greening - ozelenění, neboli vyčlenění plochy v ekologickém zájmu.

Od roku 2007 měl na životní prostředí velký vliv Program rozvoje venkova, ze kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních opatření. Na zemědělskou krajinu měly ale vliv i jiné finanční nástroje z dalších resortů, jako např. dotace z MŽP. V roce 2013 bylo vyplaceno z podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí 22,5 mil. Kč, na opatření v zemědělství byla vyplacena celá přidělená suma. (ZZ, MZe, 2013)

Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na podporu a obnovu zemědělské krajiny je Program obnovy přirozených funkcí krajiny, kdy tyto finance byly hlavně využity na výsadbu různých typů dřevin, obnovu remízků a alejí. Ty často poskytují útočiště různým živočichům, ale finance z výše zmíněného programu jsou určeny i ke zmírnění klimatických změn na vodní a lesní ekosystémy, nejen pouze na zemědělskou krajinu.

3.1.3.1 Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy DZES (GAEC)

Tyto standardy zajišťují zemědělské hospodaření v souladu s ochranou životního prostředí a jsou součástí kontroly podmíněnosti. Hospodaření ve shodě s těmito standardy je jednou z podmínek poskytnutí plné výše přímých podpor, některých podpor z Programu rozvoje venkova a některých podpor společné organizace trhu s vínem.

Standardy GAEC jsou individuálně definovány jednotlivými členskými zeměmi EU na základě rámce stanoveného v příloze III nařízení Rady (ES) 73/2009. Zabývají se pěti tematickými okruhy – eroze půdy, organické složky půdy, struktura půdy, minimální úroveň péče, ochrana vody a hospodaření s ní. V České republice je uplatňováno 11 standardů GAEC (GAEC 1 – 11), které pokrývají všechny tematické okruhy. Erozi půdy se zabývají standardy GAEC 1 a 2, organickými složkami půdy GAEC 3 a 4, strukturou půdy GAEC 5, minimální úrovní péče GAEC 6 – 9, ochranou vody a hospodaření s ní GAEC 10 a 11. (MZe, 2011)¹

Tabulka 1: Povinné standardy GAEC v ČR

Eroze půdy	Minimální pokryv půdy	GAEC 1
	Minimální úroveň obhospodařování půdy odrážející specifické místní podmínky	GAEC 2
Organické složky půdy	Obdělávání orné půdy se stništěm	GAEC 3, 4
Struktura půdy	Používání vhodných strojů*	GAEC 5
Minimální úroveň péče	Zachování krajinných prvků včetně případných mezí, rybníků, příkopů, stromořadí, ve skupině nebo zvlášť a hranic polí	GAEC 6
	Zabránění šíření nežádoucí vegetace na zemědělskou půdu	GAEC 7
	Ochrana stálých pastvin	GAEC 8, 9
Ochrana vody a hospodaření s ní	Schválení postupů pro využívání vody k zavlažování	GAEC 10
	Zřízení ochranných pásem podél vodních toků	GAEC 11

* článek 6, odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 73/2009

Zdroj: MZe (<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/aktuality/nove-standardy-gaec.html>)

3.1.3.2 Ekologické zemědělství

Postupně se také zvyšuje počet farem věnujících se ekologickému zemědělství a produkci biopotravin, aktuální legislativní změny v tomto odvětví směřují hlavně ke

¹ Aktuálně jsou podmínky pro zachování dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy řešeny v rámci sedmi standardů DZES

zjednodušení administrativního řízení. Ke konci roku 2013 hospodařilo v ČR 3 912 ekologických zemědělců. Ke kontrole dodržování právních předpisů na ekofarmách pověřilo MZe několik organizací, např. Biokont CZ, s. r. o. nebo Bureau Veritas Czech Republic, spol. s. r. o.

Pro rozvoj ekologického zemědělství je základním dokumentem tzv. „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015“, jehož cílem je do konce roku 2015 dosáhnout 15% podílu výměry zemědělské půdy, který by byl obhospodařován dle zásad ekologického zemědělství, navýšit podíl biopotravin na trhu o 3 % a dosáhnout minimálně 60% podílu české bioprodukce. (MZe, 2011)

Ekologické zemědělství odpovídá principům trvale udržitelného rozvoje v zemědělství, produkuje biopotraviny, přispívá k lepším životním podmínkám chovaných zvířat, k ochraně životního prostředí jako celku a v neposlední řadě také ke zvýšení biodiverzity. V horských a podhorských oblastech na trvalých travních porostech, popřípadě ve znevýhodněných oblastech (LFA) tento způsob obhospodařování půdy převažuje nad klasickou zemědělskou produkcí.

Tabulka 2: Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství v ČR

Plochy	Výměra 2012		Výměra 2013		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda	58 489	11,92	57 654	11,69	98,57
TP	407 219	82,98	411 015	83,30	100,93
Trvalé kultury - vinice	1 000	0,20	1 037	0,21	103,70
Trvalé kultury - sady	6 672	1,36	6 792	1,38	101,80
Trvalé kultury - chmelnice	11	0,00	14	0,00	127,27
Ostatní plochy	17 371	3,54	16 882	3,42	97,18
Celkem	490 762	100,00	493 394	100,00	100,54

Zdroj: MZe, ÚZEI (<http://eagri.cz/public/web/file/370427/ZZza2013.pdf>)

3.1.3.3 Agrolesnictví

Agrolesnictví, které je v Programu rozvoje venkova charakterizováno jako zemědělsko-lesnické systémy, je možné definovat jako kombinaci zemědělské výroby a pěstování dřevin na zemědělské půdě, zemědělská výroba může představovat jak pěstování plodin, tak i chov různých hospodářských zvířat bez ohledu na intenzitu této produkce.

Agrolesnictví bylo praktikováno na našem území přibližně až do 19. století, kdy bylo postupně vytlačováno používáním zemědělské techniky, intenzifikací pěstování a přechodu k monokulturám.

Nyní se agrolesnictví praktikuje spíše v tropických a subtropických oblastech, kde bývá jedinou možností pro trvale udržitelné zemědělství zabraňující masivní degradaci půdy. I v České republice má určitou kulturní a ekologickou hodnotu, byť je praktikováno pouze v omezené míře. Ve střední Evropě je nejvíce rozšířen systém pěstování ovocných dřevin spolu s pastvou hospodářských zvířat. Liniové výsadby dřevin na orné půdě sloužící jako větrolamy lze také klasifikovat jako formu agrolesnictví.

Moderní formy agrolesnických systémů jsou zaměřeny zejména na pěstování dřevin na zemědělské půdě, a to jak rychlerostoucích, tak i cenných s delší dobou vegetace v kombinaci s rostlinou nebo živočišnou produkcí mezi pásy dřevin. Jeden z těchto systémů, tzv. alley cropping, spočívá v pěstování cenných dřevin v liniích na orné půdě, pěstovaných většinou ve vzdálenosti cca 24 metrů, aby bylo možné provozovat i klasickou mechanizovanou produkci. Na území ČR se tento typ hospodaření vyskytuje hlavně ve formě liniových výsadeb nebo krajinných prvků z dřevin (větrolamy, remízky apod.) či lesní pozemky s přidruženou výrobou.

Budoucí rozvoj tohoto odvětví spočívá v rozvoji pěstování tzv. rychlerostoucích dřevin na zemědělské půdě, které jsou určeny k produkci biomasy, která se dále využívá energeticky. Jejich porosty lze kombinovat i s živočišnou produkcí. Mezi agrolesnické systémy je možné též řadit i chovy zvířete, a to jak farmové na nelesní půdě, kde jsou hlavně trvalé travní porosty, tak oborní s převahou lesa. (Kotrba, 2014)

3.1.3.4 Agrobiodiverzita a genetické zdroje

V roce 2012 vyhlásilo MZe ČR Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství na období 2012-2016. Genetické zdroje ve smyslu tohoto programu zahrnují tu část biodiverzity, která postupně vznikala v zemědělských systémech záměrnou činností člověka – výběrem, a později cílevědomým šlechtěním. Do této kategorie patří i příbuzné plané druhy a primitivní formy zemědělských plodin, které mají své využití při dalším šlechtění, popřípadě jsou předmětem dlouhodobé konzervace pro jakékoliv případné využití v budoucnu.

Pojem genetické zdroje se vztahuje i na některé volně žijící druhy hospodářských zvířat, vybrané druhy sladkovodních ryb, včely, jakožto nejvýznamnější opylovače rostlin, celou řadu druhů různých mikroorganismů a drobných bezobratlých významných pro

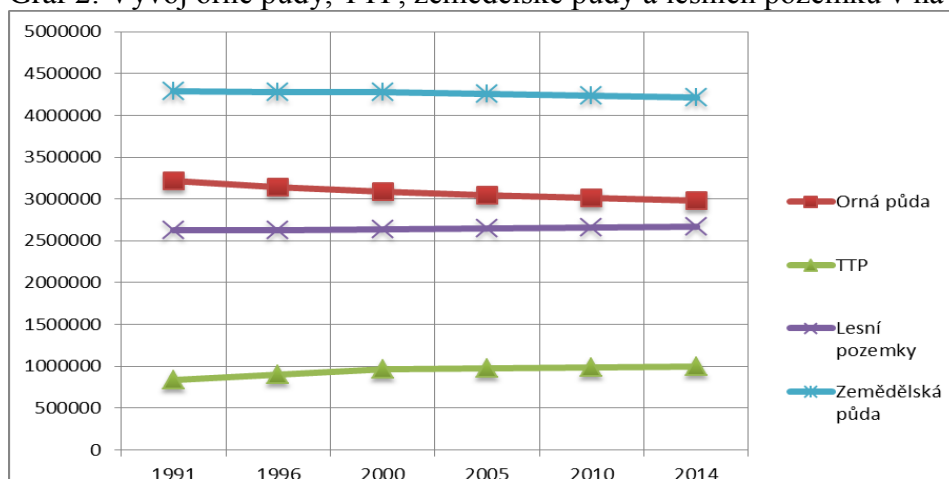
zemědělskou činnost, jejichž vymizení by mělo výrazné negativní následky pro další obhospodařování zemědělské půdy. (ZZ, MZe, 2013)

3.1.3.5 Zemědělský půdní fond

Zemědělský půdní fond činil dle evidence katastru nemovitostí k 31. 12. 2014 celkem 4 215,6 tis. ha, tj. 53,45 % rozlohy ČR. Na jednoho obyvatele tak připadá 0,4 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Půdní fond se v roce 2014 oproti roku 2013 snížil o 4,24 tisíce ha, tj. o 0,1 %. Z důvodu neustálého poklesu výměry půdního fondu byla v roce 2011 přijata novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, na jejímž základě došlo ke zvýšení odvodů za zábor zemědělské půdy. Novela z roku 2014 tyto odvody za zábor ale opět snížila.

Meziroční úbytek zemědělského půdního fondu v roce 2014 oproti roku 2013 byl zapříčiněn především snížením výměry orné půdy, která poklesla o 6,8 tis. ha. Dále se zvýšila výměra pozemků s trvalými travními porosty (TTP) o 2,7 tis. ha, výměra lesní půdy o 2,6 tis. ha a výměra v kategoriích zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy o 1,2 tis. ha. Rostoucí tendenci vykazuje výměra zahrad, která se zvýšila o 0,12 tis. ha a vodních ploch, která se zvýšila o 0,45 tis. ha. Výměra chmelnic nevýrazně klesá, vinice taktéž, ale ovocné sady snížily svou výměru o 0,25 tis. ha. Všechny tyto změny následně vedly k celkovému meziročnímu úbytku zemědělského půdního fondu o 4,5 tisíce ha. (ČÚZK, 2015)

Graf 2: Vývoj orné půdy, TTP, zemědělské půdy a lesních pozemků v ha

Zdroj: Ročenky půdního fondu 1992-2015, ČÚZK

3.1.3.6 Stav zemědělské půdy

Stav zemědělské půdy je hodnocen ze dvou hledisek – ochrany stavu půdy a jejího úbytku. Půda vzhledem ke vztahu k životnímu prostředí a její produkční schopnosti vyžaduje správné zacházení, které odpovídá potřebám dlouhodobě udržitelných vlastností půdy. Kromě její ochrany před devastací je vyvíjena snaha o omezení převodu zemědělské půdy do nezemědělského užívání z důvodu uchování jejího přirozeného potenciálu k výživě obyvatelstva. (ZZ, MZe, 2013)

V dlouhodobém hledisku sledování vývoje půdních vlastností dochází k nárůstu silně kyselých a kyselých půd jako následek silného snížení spotřeby vápenatých hnojiv, což má značný negativní vliv na výnosnost plodin. V důsledku výrazného snížení spotřeby fosforečných hnojiv také dochází k postupnému nárůstu ploch s nízkým obsahem přístupného fosforu. Zásobenost půd draslíkem dlouhodobě stagnuje.

Kvalita půdy je též ovlivněna vhodnou volbou technologických postupů. Při nevhodně zvolených postupech obdělávání půdy dochází k nadměrnému utužení půdy zejména v podorníci, v jehož důsledku výrazně klesají výnosy plodin. V současné době je dle šetření Ústavu zemědělské ekonomiky a informací postiženo nadlimitním utužením přibližně 26 % půd. (ZZ, MZe, 2013)

3.1.3.7 Degradace půd

Vzhledem k tomu, že v ČR stále převažuje spíše intenzivní způsob obhospodařování půdy a procento zornění je jedno z nejvyšších v EU (ČR 70.9 %, EU-15 52 %), problémy spojené s erozí, sníženou biodiverzitou a zhoršováním jakosti povrchových vod nabývají na naléhavosti. Tyto prohlubující se obtíže byly nastartovány v období kolektivizace rozsáhlým scelováním pozemků, plošným odvodňováním, koncentrací a intenzifikací zemědělské výroby.

Eroze půdy je v prostředí ČR významným degradačním procesem, který ohrožuje více než polovinu výměry orné půdy. U některých půd dochází vlivem eroze až ke změně jejich typu. Zásadním v tomto případě je velikost půdních bloků na svažitých územích (43,4 % orných půd se nachází na svazích se sklonem 3 – 7 stupňů, 8 % na svazích 7 – 12 stupňů) (Dumbrovský, 2009). Degradace půdního profilu vlivem působení eroze se projevuje zejména ve vztahu ke komplexu půdních vlastností.

S vodní erozí souvisí i vyplavování živin a jiných převážně chemických látek z půdy, které může vést k ohrožování vodních zdrojů. Nejvýznamnějším zdrojem těchto látek jsou průmyslová hnojiva a různé druhy pesticidů, které jsou splavovány v důsledku nízké intenzity infiltrace vody, drenážního systému užitého za nevhodných podmínek aj. Z hlediska rizika znečištění plošným povrchovým odtokem jsou nejvíce náchylné rozsáhlé svažité plochy orné půdy.

Vyplavené živiny, hlavně dusík a fosfor, se následně dostávají do vodních nádrží, převážně rybníků, což vede ke snižování jejich možností využití. Rizikem jsou ale i ostatní splaveniny včetně půdy, jež pak tyto nádrže zanášejí a zmenšují tak jejich prostor. Tato nadměrná eutrofizace pak vede k procesům, kdy ve vodní nádrži postupně dochází k redukci biodiverzity na sinice a jiné řasy.

Kromě vodní eroze je zemědělská půda ohrožena také větrnou erozí, kdy dochází k rozrušování povrchu půdy, odnášení půdních částic větrem a následné akumulaci částic na jiném místě. V Čechách je větrnou erozí narušováno nebo ohrožováno 26 % půd, na Moravě 45 % výměry zemědělské půdy. K oblastem nejvíce ohrožovaným větrnou erozí patří jižní Morava. (SVZ, MZe, 2012)

Kromě velkého přísunu chemikálií do půdy a různých agrotechnických zásahů se do kvality půdy nepříznivě promítá i nízká biodiverzita a krátkodobost vegetačního pokryvu, protože v době, kdy na půdě není žádná vegetace, je orná půda náchylnější k degradačním procesům, jako je např. eroze. Z hlediska ochrany půdy a kvality vody je tedy nejúčinnější metodou trvalé zatravnění.

Vysoké procento zornění spolu s velkými plochami monokultur vede k oslabení ekologické stability, kterou lze posílit začleněním ekologicky stabilnějších celků, jako jsou např. lesy a dřevinné porosty, trvalé travní porosty a vodní plochy. Tím lze účelně fragmentovat rozsáhlejší plochy ornice, zvýšit prostupnost krajiny a propojit jednotlivé izolované biotopy. Optimální tvar a velikost pozemku jsou naprosto závislé na lokálních podmínkách, obecně však platí zásada, že vhodným je obdélníkový tvar v poměru 1:2, kdy delší hrana pozemku jde po vrstevnici o výměře do 20 ha. (VÚMOP, 2014)

Nejúčelnějším nástrojem k úpravě prostorových parametrů jsou pozemkové úpravy. Jejich prostřednictvím je možné pozemky funkčně uspořádat, scelovat je a dělit prostřednictvím opatření v plánu společných zařízení zejména technického charakteru

(polní cesty, průlehy, meze, prvky ÚSES²), které jsou jednoznačně v území stabilizovány vkladem do katastru nemovitostí. (VÚMOP, 2014)

3.2 Princip a historie modelu rodinného hospodaření

Hospodaření na půdě v rámci rodiny je velmi starým modelem, který fungoval v různé míře celá tisíciletí. Během období první republiky hráli soukromníci obecně poměrně velkou roli, velmi se angažovali v politickém dění, fungovaly mnohé zájmové spolky založené na tradicích, lásce k vlasti apod.

Svoji produkci rolníci často prodávali přes dobře fungující hospodářská družstva. Hospodářská družstva fungovala jako svazy jednotlivých soukromníků, organizovaly se společné nákupy osiv a dalších hospodářských potřeb, společné prodeje vypěstovaných plodin, provozovaly společné mlékárny, mlýny atd. Vzhledem k těmto skutečnostem patřilo v té době Československo k zemím s poměrně dobře fungující ekonomikou.

V době kolektivizovaného zemědělství mezi lety 1948 – 1989 ovšem farmaření a hospodářská družstva vymizely kvůli kolektivizaci zemědělské výroby, kdy cílem bylo maximálně obhospodařovat dostupnou zemědělskou půdu i za cenu necitlivých zásahů do krajiny v rámci zemědělských družstev.

K obnově soukromých farem došlo až po roce 1989, kdy se v rámci restitucí napravovaly majetkové křivdy způsobené minulým režimem, ale k obnově hospodářských družstev, která se osvědčila v období první republiky, z důvodu odporu tehdejší politické reprezentace, již nedošlo. Proces restitucí a vypořádávání transformačních podílů bohužel probíhal relativně pomalu a s určitými obtížemi.

V období po roce 2010 stále mírně narůstá počet soukromých zemědělců i ekofarem. Ne všechny rodinné farmy fungují jako živnost, rozšiřuje se počet farem, které jsou registrované jako společnost s ručením omezeným, ale stále hospodaří podle stejných principů jako rodinná farma.

V takovýchto podmínkách opět začíná fungovat princip rodinného hospodaření. Ten spočívá v kvalitní péči o půdu a o krajinu obecně, protože cílem není neustálé zvětšování výměry a neustálá maximalizace zisku, ale předávání polností dalším generacím. Pro tento způsob obhospodařování půdy je tedy charakteristická přirozená generační výměna, a také

---

² ÚSES – Územní systém ekologické stability

je velmi dobře využít potenciál pracovní síly – na půdě hospodaří celá rodina, každý přispívá k chodu farmy podle svých možností a schopností, přičemž zde existuje důraz spíše na všeobecné znalosti než na specializaci.

Rodinné farmy tedy kromě účelného využívání dostupných pracovních sil přinášejí mnohdy i oživování starých tradic, což je nejvíce patrné hlavně na Moravě. Dále se snaží o udržování půdního fondu ve svém okolí z důvodu generační výměny, starají se o krajinu jako celek, aby bylo možné omezit erozi půdy a její odplavování. Dalším přínosem je pak tzv. prodej ze dvora, kdy farmář nabízí své produkty – ovoce, zeleninu, mléko, sýry apod. přímo na své farmě. Kupující tedy ví, z jakých podmínek tyto potraviny pochází a podporuje tím další rozvoj ve své lokalitě. Prodej ze dvora ale nebyl z hlediska legislativy možný, povolen byl až v rámci úprav zákonů (zákon 166/1999 Sb., veterinární zákon § 27a, vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství) v roce 2009.

Na rodinných farmách, popřípadě ekofarmách, se v poslední době začíná mimo jiné obnovovat pěstování plodin, které na většině výměry v ČR jinak téměř vymizely, což pomáhá upravovat zdejší agrobiodiverzitu, která je bohužel poměrně chudá. Mezi takové plodiny patří např. pohanka, ostropestřec nebo laskavec (amarant). Chov méně obvyklých hospodářských zvířat se také soustřeďuje spíše na farmách rodinného typu, kde je možné se setkat např. s perličkami, mangalicí nebo vietnamskými prasaty.

Kromě činností přímo spojených se zemědělstvím či péčí o půdu se na rodinných farmách nebo také na ekofarmách začala rozvíjet eko- a agroturistika. Zájemce tráví dovolenou ve venkovských podmínkách, která je někdy i spojena s dobrovolnou prací v zemědělství, která může pokrýt část nákladů na pobyt. V rámci takového pobytu si lze vyzkoušet tradiční (nebo i současné) venkovské práce a zvyky, péči o hospodářská zvířata či jízdu na koni. Cílem je odreagovat se od psychicky náročného každodenního života prostřednictvím manuálních prací, poznat venkovskou krajinu, navázat vztah k půdě a zemi, ve které žijeme. Do této oblasti je možné zahrnout i návštěvu vinného sklípku. (Gorgoňová, 2014)

3.3 Asociace soukromého zemědělství ČR

Asociace soukromého zemědělství, dále jen ASZ ČR, je dobrovolná stavovská a profesní organizace soukromých zemědělců v České republice. ASZ ČR sdružuje pod svou záštitou kromě 40 regionálních organizací také samostatné zájmové spolky, a to Svaz chovatelů ovcí a koz v ČR, Svaz vlastníků půdy ČR, Asociaci farmových chovů jelenovitých ČR, Asociaci svazů chovatelů koní ČR, Selskou jízdu Jana Žižky z Trocnova a Asociaci myslivosti ČR.

ASZ ČR byla založena 15. 5. 1999 v Praze Svazem vlastníků půdy a soukromých rolníků v České republice, Sdružením soukromých zemědělců České republiky a Sdružením podnikatelů České republiky. Právně se jedná o dobrovolné zájmové sdružení dle § 20 f) občanského zákoníku v souladu s Ústavou ČR a Listinou základních práv a svobod.

3.3.1 Práva a povinnosti členů

Práva všech členů ASZ ČR jsou si rovná. Patří mezi ně právo podílet se na všech aktivitách, které ASZ ČR vyvíjí v souladu s předmětem své činnosti; právo přístupu ke všem informacím, které má ASZ ČR k dispozici; právo delegovat v souladu se stanovami organizace své zástupce do orgánů ASZ ČR a právo podávat náměty, podněty, dotazy a stížnosti týmž orgánům a být informován o jejich vyřízení.

Stejně jako práva, tak i povinnosti členů této organizace jsou stejné. Mezi členské povinnosti patří zejména jednat vždy v souladu s programovými cíli a usneseními příslušných orgánů; jednat vždy v souladu s platným právním řádem; dodržovat stanovy ASZ ČR a povinnost splatit základní vklad člena, další příspěvky podle schváleného rozpočtu, na účet ASZ ČR ve stanovené výši. (Stanovy ASZ ČR)

3.3.2 Výkonné a kontrolní orgány ASZ ČR

Výkonné a kontrolní orgány této organizace sestávají z valné hromady, rady, předsednictva, revizní komise, předsedy a jeho místopředsedů. Tyto orgány slouží ke koordinaci činnosti ASZ ČR na celostátní a mezinárodní úrovni, regionální organizace a zájmová sdružení vzhledem ke své právní subjektivitě fungují do určité míry samostatně, ale rozhodnutí přijatá těmito orgány jsou pro ně závazná. (Stanovy ASZ ČR)

3.3.2.1 Valná hromada

Valná hromada je nejvyšším orgánem ASZ ČR, který se zejména zabývá rozhodováním o zásadních otázkách, které se organizace týkají, její činnosti a programových cílů, projednává výroční zprávu o činnosti, rozhoduje o rozpočtu organizace, volí revizní komisi apod. Tento orgán se schází dle potřeby, ale nejméně jednou ročně, valnou hromadu svolává předsednictvo alespoň 30 dní před datem jejího konání. Tvoří ji delegovaní zástupci členů, přičemž každý člen (regionální organizace, samostatné zájmové spolky) má právo delegovat na valnou hromadu pět svých zástupců. (Stanovy ASZ ČR)

3.3.2.2 Rada ASZ ČR

Rada ASZ ČR je vrcholným orgánem v období mezi valnými hromadami, je tvořena delegovanými zástupci členů, přičemž každý člen má právo vybrat své dva zástupce. Tento orgán je vázán usneseními valné hromady, zabývá se především rozhodnutími o podstatných otázkách činnosti při naplňování programových cílů, volí předsedu organizace, jeho dva místopředsedy a další členy předsednictva, projednává přihlášky uchazečů o členství, rozhoduje o vyloučení člena a také rozhoduje o zřizování odborných nebo poradních orgánů, jmenuje předsedy těchto orgánů a z řad členů předsednictva určuje garanta činnosti zřízeného odborného nebo poradního orgánu. (Stanovy ASZ ČR)

3.3.2.3 Předsednictvo

Předsednictvo řídí ASZ ČR v obdobích mezi zasedáními rady, tvoří jej předseda, dva místopředsedové a 12 členů zvolených radou ASZ ČR z řad jejích členů, funkční období členů předsednictva trvá tři roky a schůze předsednictva se koná nejméně jednou za měsíc, v případě, že si dvě pětiny jeho členů vyžádají písemně svolání schůze, je předseda povinen tak učinit.

Předsednictvo se věnuje hlavně operativnímu řízení organizace, přičemž je vázáno usneseními valné hromady a rady ASZ ČR. Dále se zabývá projednáváním výroční zprávy o činnosti, účetní závěrky a návrhem rozpočtu před jejich předložením valné hromadě ASZ ČR; předkládá návrhy na vyloučení člena, změnu příspěvkového řádu či návrhy na zřízení odborných a poradních orgánů, které postupuje radě. (Stanovy ASZ ČR)

3.3.2.4 Revizní komise

Revizní komise je kontrolním orgánem ASZ ČR, který tvoří pět členů zvolených valnou hromadou. Funkce člena revizní komise je neslučitelná s funkcí předsedy, místopředsedy nebo člena předsednictva. Členové revizní komise volí ze svých řad předsedu a místopředsedu, kteří mají právo zúčastnit se zasedání rady a předsednictva s poradním hlasem. Funkční období revizní komise trvá 4 roky s výjimkou první revizní komise po vzniku organizace, její funkční období trvalo ode dne zápisu ASZ ČR do registru sdružení do 30. června následujícího roku.

Schůze revizní komise se koná dle potřeby, avšak alespoň dvakrát za rok, schůzi svolává předseda komise, který je povinen ji svolat i v případě, že si to písemně vyžádaly alespoň dvě pětiny jejích členů nebo členů ASZ ČR, popřípadě rada ASZ ČR. Tato komise provádí revizi hospodaření organizace nejméně jednou ročně, ale vždy po ukončení funkčního období předsedy ASZ ČR, o jejíchž výsledcích pak podává zprávu valné hromadě, provádí také další kontroly hospodaření, a to buď z vlastního rozhodnutí, nebo na žádost jiného orgánu organizace. Při zjištění nedostatků v hospodaření předkládá valné hromadě ASZ ČR návrhy na jejich odstranění. (Stanovy ASZ ČR)

3.3.2.5 Předseda ASZ ČR

Statutárním orgánem ASZ ČR je předseda, jehož funkční období trvá tři roky a zodpovídá se za výkon své funkce radě. Zejména zastupuje organizaci ve styku s veřejností a jedná jejím jménem, přičemž je vázán usneseními rady ASZ ČR. Mezi jeho další povinnosti patří např. předkládání výroční zprávy o činnosti, návrhu rozpočtu a účetní závěrku za uplynulý kalendářní rok valné hromadě. V případě, že předseda nemůže z vážných důvodů vykonávat svou funkci a dostát svým povinnostem, zastupuje ho v rozsahu jeho práv a povinností jeden ze dvou místopředsedů, kterého pověří předsednictvo. (Stanovy ASZ ČR)

3.3.3 Organizace v rámci ASZ ČR

ASZ ČR je sdružením právnických osob – regionálních organizací, které sdružují fyzické osoby. Každá regionální organizace má svou právní subjektivitu. V současné době ASZ ČR sdružuje 40 regionálních organizací a 6 zájmových sdružení, které pokrývají téměř celou Českou republiku.

3.3.3.1 Svaz chovatelů ovcí a koz ČR

Svaz chovatelů ovcí a koz z. s. (SCHOK) vznikl v roce 1995 jako občanské sdružení, kdy se spojily Svaz chovatelů ovcí a koz v Čechách a Svaz chovatelů ovcí a koz na Moravě a ve Slezsku. Tato organizace sdružuje téměř 1 400 chovatelů, jejím cílem je podpora efektivního rozvoje chovu ovcí a koz v ČR a prosazování zájmů jejích členů vůči institucím EU, ČR a územně samosprávným celkům.

Na základě oprávnění vydaného v roce 2001 MZe je SCHOK uznaným chovatelským sdružením zajišťujícím šlechtění u všech plemen ovcí a koz chovaných na území ČR, vede také plemenné knihy těchto hospodářských zvířat a zajišťuje plemenářské služby.

Kromě ASZ ČR, jejímž je členem, spolupracuje Svaz chovatelů ovcí a koz s Ministerstvem zemědělství na tvorbě předpisů a norem týkajících se těchto přežvýkavců, výzkumnými ústavami a školami. (SCHOK, 2014)

3.3.3.2 Svaz vlastníků půdy ČR

Svaz vlastníků půdy byl založen v roce 1990, jedná se o jednu z nejstarších nevládních organizací v období po listopadu 1989. Mezi své hlavní cíle klade Svaz vlastníků půdy usilování o využití půdy v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí a krajiny, zapojení vlastníků půdy do ekonomického a kulturního rozvoje venkova, podporu rozvoje trhu s půdou.

Svaz reprezentuje své členy, jako oficiální zástupce vlastníků půdy se účastní připomínkových řízení při jednáních se státní správou a ministerstvy, dle potřeby také reprezentuje vlastníky půdy v národních i mezinárodních organizacích, popřípadě na důležitých konferencích. (Stanovy SVP ČR)

3.3.3.3 Asociace farmových chovů jelenovitých ČR

Asociace farmových chovů jelenovitých ČR (AFCHJ) je otevřené odborné sdružení občanů, kteří se touto problematikou zabývají. Hlavním cílem asociace je sdružovat chovatele a příznivce chovu, zajistit jejich informovanost o platné legislativě, hájit zájmy členů při jednání se státními či jinými orgány. (Stanovy AFCHJ ČR)

AFCHJ je také aktivní ve Federaci evropských asociací farmových chovů jelenovitých (FEDFA), která reprezentuje farmové chovy jelenovitých z celkem 18 zemí Evropy.

Asociace farmových chovů jelenovitých spolupracuje mimo jiné s Českou zemědělskou univerzitou, kde je v rámci Fakulty přírodních a potravinových zdrojů vyučován předmět Farmový chov jelenovitých, na jehož výuce se podílí i několik členů AFCHJ. (AFCHJ ČR)

3.3.3.4 Asociace svazů chovatelů koní ČR

Asociace svazů chovatelů koní ČR si klade za cíl vytváření podnikatelského prostředí, které by ze sektoru chovu koní učinilo mezinárodně konkurenceschopnou oblast. Dopad tohoto cíle se velmi týká rozvoje venkova, diverzifikace zemědělství a vytváření nových pracovních míst, např. v již dříve zmíněné agroturistice.

Asociace sdružuje chovatelské svazy, které se jako takové orientují na jednotlivá plemena koní, v současné době je v asociaci 11 chovatelských svazů. Ta se také věnuje organizaci regionálních výstav plemen, sportovních dnů a podobných akcí spojených s chovem koní. (ASCHK ČR)

3.3.3.5 Sbor selských jízd Jana Žižky z Trocnova

Sbor selských jízd Jana Žižky z Trocnova byl založen 26. 1. 1927, následně byl zrušen v roce 1942 a obnoven 26. 6. 2011. V současné době má sbor 29 aktivních členů, 9 členů dorostu a jednoho čestného člena. Jedná se o zájmové sdružení, jehož cílem je obnovit a upevnit selské tradice, pěstovat sportovní jízdu na koních a podporovat chov koní. Mottem sboru je „Věrní půdě, věrní sobě, věrní vlasti.“ (Stanovy SSJ JŽT)

3.3.3.6 Asociace myslivosti ČR

V létě 2012 byla založena Asociace myslivosti ČR při Asociaci soukromého zemědělství ČR, která vznikla na základě potřeby vzniku samostatné myslivecké organizace. Klade si za cíl nejen sdružovat občany, pro něž je myslivost a ochrana přírody založena na vlastnictví pozemků, ale i účinné prosazování naplňování práv vlastníků honebních pozemků při řízení myslivosti, tvorbě a využívání honiteb, a také odpor vůči odtržení výkonu práva myslivosti od vlastnictví půdy. (AM ČR)

3.3.4 Hlavní cíle činnosti ASZ ČR

Mezi hlavní cíle, jichž by ASZ ČR chtěla dosáhnout, patří trvale udržitelné, multifunkční zemědělství, které by bylo šetrné k životnímu prostředí a kde by byl vyvážený ekonomický i ekologický aspekt zemědělské produkce. Další podstatnou součástí cílů, jež se snaží ASZ ČR prosadit, je ekonomická nezávislost venkova a jeho všeobecný rozvoj, produkce kvalitních a ekologicky šetrně vyrobených potravin.

Hlavní oporu pro jejich dosažení vidí ASZ ČR v rodinných farmách, jejichž činnost a fungování se snaží podporovat pomocí konzultací s MZe a zúčastněním se na připomínkových řízeních, usiluje o vytvoření podnikatelského prostředí, které umožní rozvoj schopných podnikatelů na venkově.

Dalším ze základních cílů ASZ ČR je podpora vzdělávání a informační servis pro členy organizace, základním kamenem této činnosti je dvouměsíčně vydávané periodikum Selská revue, kde ASZ ČR informuje členy o svých aktivitách, připravované legislativě týkající se jednotlivých zemědělských odvětví, komentuje aktuální dění v zemědělské politice nejen v ČR, ale i v EU a v neposlední řadě obsahuje reportáže z členských farem a zájezdů do zahraničí.

Tuto aktivitu podporuje také pravidelné pořádání seminářů a odborných kurzů – školení bezpečnosti práce, ochrana rostlin, zákonodárství, daně a mnohé jiné. Vzhledem k vyhlášení OSN loňského roku Rokem rodinných farem a letošního roku Mezinárodním rokem půdy byly pořádány další semináře na tato témata včetně exkurzí na farmy členů i pro veřejnost. (ASZ ČR, 2006)

4 Vlastní práce

V rámci vlastní práce bude kladen důraz na splnění cílů BP, které v této části spočívají převážně v praktickém prověření skutečné činnosti organizace, zda tato činnost směřuje k plnění vytyčených cílů. Zbylým dílčím cílům – formulace variantních řešení na základě návrhů získaných v dotazníkovém šetření a vyhodnocení informací o členské základně ASZ ČR – bude věnován prostor v diskusní části práce.

4.1 Činnost regionů

Aktivita jednotlivých regionů v rámci ASZ ČR není vedením organizace regulována, některé regiony jsou aktivní více, některé méně. Vše záleží na iniciativě členů jednotlivých organizací spadajících pod ASZ ČR.

Tyto regiony mají vedle svých stanov také svá vlastní pravidla a samostatné akce, každoročně jsou pořádány semináře a odborné kurzy (zásady bezpečnosti práce, ochrana rostlin, veterinární školení, daňová školení apod.), zájezdy, kulturní akce atd.

Regionální organizace mají možnost zásadně ovlivnit směřování celku pomocí valné hromady, která se koná jednou ročně a Rady ASZ ČR, která se koná dvakrát do roka. Na těchto schůzích mají členové možnost vznášet své návrhy, dotazy a připomínky, čímž mohou směřovat činnost celé organizace na příští období.

Dále mají regiony a jejich členové možnost vyjádřit se (hlavně pomocí e-mailu) k plánovaným návrhům vlády a ministerstva, tyto připomínky pak mohou být využity při kontaktu se státními institucemi.

4.2 Činnost ASZ ČR

Jedním z nejdůležitějších aspektů činnosti celé organizace je informační tok mezi členskou základnou a hlavní kancelář, resp. předsednictvem. Hlavní kancelář poskytuje členům informační servis o aktuálním dění v sektoru, členové pak mají možnost tyto informace připomínkovat. Pomocí elektronické komunikace jsou členové také informováni o konání seminářů, školení a dalších akcích (např. Selské slavnosti, Selské dožínky apod.).

Mezi členy organizace byl 6x ročně distribuován časopis Selská revue, od roku 2016 vychází toto periodikum 8x ročně vzhledem k narůstajícímu počtu aktivit a aktuálnosti obsažených informací. Do tohoto časopisu mají možnost psát své příspěvky a články také členové, k tomu jsou určeny rubriky např. „Sedláci po práci“ nebo „Z regionů očima

členů“. Vedení organizace se dále věnuje organizaci náročnějších seminářů a akcí, ale také vyjednávání s obchodními partnery o speciálních nabídkách pro členy ASZ ČR – např. úvěr pro začínající zemědělce od Komerční banky.

Informace a připomínky získané z již zmíněného informačního toku jsou pak využity při komunikaci se státními institucemi, se kterými se organizace snaží v rámci možností vyjednat co nejpříznivější podmínky pro soukromé zemědělce. ASZ ČR se také podílí nebo sama realizuje evropské projekty – např. v rámci programu Leonardo da Vinci.

4.3 Cíle ASZ ČR vs. skutečná činnost organizace

Jedním z hlavních cílů celé organizace je podpora rodinných farem. Na celorepublikové úrovni se pak tento cíl snaží plnit zejména obhajobou zájmů soukromých zemědělců v jednání se státními orgány. Zástupci ASZ ČR se snaží hájit a prosazovat zájmy této skupiny nejen v parlamentu, ale také na ministerstvech a u dalších orgánů státní správy, vyjednávací možnosti jsou ale do značné míry ovlivněny politickou situací v ČR.

Dalším úkolem, který si ASZ ČR klade, je vytváření pozitivního a relativně odborného pohledu široké veřejnosti na soukromé zemědělce, čehož se snaží docílit mimo jiné poukazováním na rodinné hospodaření na půdě jako na velmi prospěšný model podnikání. Tomuto účelu z větší části slouží soutěž Farma roku, ale i Selské slavnosti.

Selské slavnosti jsou určeny hlavně pro rodiny s dětmi, konají se od roku 2011 na farmách členů a slouží k seznámení dětí s životem na farmě a propagaci prodeje čerstvých a kvalitních zemědělských výrobků přímo ze dvora. Účelem je také přilákat zájemce o zemědělství a zajímavě strávený den na venkově.

4.4 Dotazníkové šetření

Převážná část práce je založena na dotazníkovém šetření rozeslaném mezi všechny členy ASZ ČR, kteří hlavní kanceláři poskytli e-mailovou adresu. Dotazník byl rozeslán celkem 1 500 členům z 2 500, z nichž se 134 vrátilo vyplněných.

1. Jak vnímáte své členství v ASZ ČR?

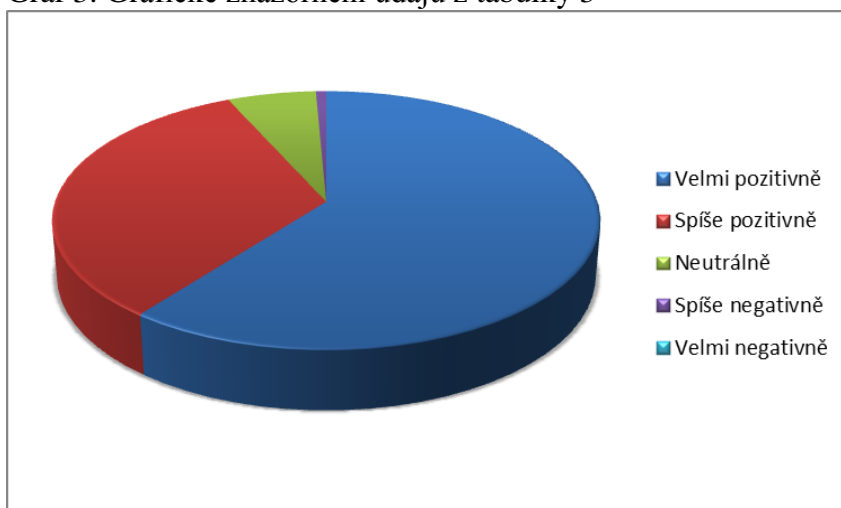
- a) Velmi pozitivně
- b) Spíše pozitivně
- c) Neutrálně
- d) Spíše negativně
- e) Velmi negativně

Tabulka 3: Četnost odpovědí na otázku „Jak vnímáte své členství v ASZ ČR?“

Varianta	Četnosti	
	Absolutní	Relativní
Velmi pozitivně	81	0,604
Spíše pozitivně	44	0,328
Neutrálně	8	0,060
Spíše negativně	1	0,007
Velmi negativně	0	0,000

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 3: Grafické znázornění údajů z tabulky 3

Zdroj: Vlastní zpracování

2. V případě, že jste na předchozí otázku odpověděli spíše negativně/velmi negativně, můžete vysvětlit proč?

Ač se v předchozí otázce odpověď spíše negativně objevila pouze jednou a velmi negativně s nulovou četností, celkem 6 respondentů přesto zodpovědělo tuto otázku.

Z většiny reakcí u této otázky je naprosto zřejmá frustrace dotázaných nad situací malých a středních zemědělců, neboť mají dojem, že pro farmy s menší obhospodařovanou výměrou se situace pouze zhoršuje, popřípadě stagnuje.

Z dalších reakcí je možno usuzovat na následující:

Je třeba více propagovat existenci soukromého zemědělství. ASZ ČR se mimo jiné snaží o prezentaci rodinných farem, k čemuž slouží např. společenské akce (soutěž Farma

roku, Selské slavnosti apod.) nebo pořádáním seminářů k Roku rodinných farem a Mezinárodního roku půdy, které vyhlásila OSN.

Region, ve kterém se farma jednoho z respondentů se nachází, je „na konci republiky“, tudíž mimo hlavní dění, což dotázaný vnímá jako svou chybu. Vzhledem k tomu, že alokace členské základny je velmi různorodá, se nedá říci, že by vzdálenost naprosto znemožňovala aktivitu.

Zapojení se do „středu dění“ spíše spočívá v iniciativě jednotlivců, popř. celých regionů, ovšem každý z členů je různě časově vytížen a různě tedy omezen v možnostech do tohoto dění zasahovat, zvláště v případě, že cestování za účelem zúčastnění se důležitých událostí může být velmi časově náročné, někdy vzhledem k časové obtížnosti neuskutečnitelné.

V tomto ohledu lze velmi účelně využívat elektronickou komunikaci, ASZ ČR např. pravidelně informuje pomocí e-mailu o aktuálních problémech, nové legislativě atd., v případě různých návrhů či jiných podnětů by samozřejmě bylo možné tento způsob nehledě na vzdálenost využít.

Členské poplatky jsou neúměrně vysoké vzhledem k přínosu členství v organizaci. Co se týče výše členských poplatků, bylo by pravděpodobně nejlepší podrobně vysvětlit jejich výši – co vše se z těchto poplatků hradí, jakým způsobem je stanovována jejich výše atd.

Jeden z oslovených dříve vnímal své členství velmi pozitivně, v současné době ale nesouhlasí s postojem ASZ ČR k ministru zemědělství Ing. Marianu Jurečkovi. Na valné hromadě a dalších akcích pořádaných organizací v průběhu roku se ale členové vyjadřovali spíše pro ještě tvrdší a výraznější postup proti ministrově.

3. Co byste chtěli na činnosti ASZ ČR vylepšit?

U 69 responzí z celkových 134 byly uvedeny variace na „nevím“, „nic“ nebo „jsem spokojen/á“. Další 3 reakce pak byly od členů, kteří jsou v ASZ ČR zatím krátce a s činností organizace se teprve seznamují. Vyskytla se jedna reakce, kdy byl místo odpovědi uveden otazník.

U této otázky se vyskytovaly smíšeně odpovědi týkající se externí i interní činnosti ASZ ČR. Mezi odpověďmi se například vyskytly návrhy na ustavení nových regionů –

Jičínsko, Brno-venkov a region v oblasti Podbořanska, které sice správně spadá pod Louny, ale vzdálenost výrazně ztěžuje účast na členských schůzích. Pro vytvoření nových regionálních organizací je ale třeba dostatečný počet zájemců o její zřízení.

Dalším interním problémem je nefunkčnost regionální organizace, konkrétně ASZ Kolín, Kutná Hora, Nymburk. Respondent uvedl, že v posledních několika letech nedošlo ani ke členské schůzi. Účelem regionálních buněk je vzájemná podpora a komunikace mezi soukromými zemědělci v oblasti, proto by bylo vhodné se pokusit o nápravu vzniklé situace.

Na nefunkčnost regionu si stěžoval také další respondent, bohužel neuvedl, o který se konkrétně jedná. V jeho případě se členové sejdou pouze jednou za rok v kostele na mši, jinak není vyvíjena žádná další aktivita. V návaznosti na tento problém pak navrhuje monitoring vedení regionů.

Naopak v okrese Litoměřice podle jednoho z dotázaných vše funguje, jak má – pořádají se školení, besedy a nyní si zavedli setkávání členů u některého z kolegů přímo na jeho farmě. Obdobná setkání v jiných regionech by také mohla být velmi zajímavá. Ohledně zvýšení činnosti v regionech se zde vyskytovalo více reakcí – od všeobecného zvýšení aktivity, přes více schůzek až k pořádání více společenských akcí. Se zvýšením činnosti v regionech úzce souvisí také další reakce, ve které respondent uvedl, že by bylo vhodné zvýšit spolupráci členů. V některých případech se tak již děje, kdy farmy provázaly svou činností (např. projekt Mléko z farmy – farmáři Stanislav Němec a Jan Miller).

Návrhem na úpravu fungování regionálních buněk je názor, že by ve vedení měli být zastoupeni zemědělci ze všech produkčních spekter, která se v oblasti vyskytují – např. obilnář, bramborář, bio zemědělec nebo zemědělec chovající masný či mléčný skot, aby bylo rozhodování více vyvážené.

Dle jiných reakcí by bylo třeba zaměřit se na rozšíření členské základny, čímž by ASZ ČR jako celek získala větší vliv při komunikaci se státními institucemi vzhledem k zastupovanému počtu soukromých zemědělců. Jeden z respondentů uvedl, že mnoho sedláků nezná tuto organizaci, natož jí prosazovanou a reprezentovanou politiku. Na tuto problematiku navazovala další odpověď, kde by respondent uvítal jakousi předlohu pro nábor nových členů, resp. pro seznamování dalších soukromých zemědělců nejen s ASZ ČR, ale také s jejími cíli, prosazovanou zemědělskou politikou atd.

Zajímavým návrhem bylo zřízení pozic tzv. krajských mediátorů, kteří by fungovali obdobně jako tajemník organizace, Mgr. Ing. Jaroslav Šebek, který je v interních i externích záležitostech organizace více než aktivní. Zřízení takového mezičlánku by rozhodně mohlo být prospěšné, ale ASZ ČR má k dispozici pouze omezené nejen finanční, ale i lidské zdroje. V tomto směru by zřízení těchto pozic naráželo také na skutečnost, že již nyní se některým členům zdají členské příspěvky neúměrně vysoké.

Členové by také uvítali těsnější spolupráci na různých tématech nejen mezi regiony jako takovými, ale také mezi regiony a ASZ ČR. Jiný respondent by si přál posílení vzájemného poznávání se se členy jiných regionů. Za tímto účelem jsou pořádány různé akce, mj. Selské slavnosti, Farmářské slavnosti, Dožínky ASZ ČR nebo soutěž Farma roku. Kromě soutěže Farma roku (jejíž vyhlášení se letos konalo v Divadle ABC) je v rámci těchto akcí možné si prohlédnout farmu (popř. farmy), na kterých se akce koná a následně diskutovat s majitelem nebo dalšími sedláky o uplatněných technologiích, způsobech hospodaření apod.

Za vhodný způsob vylepšení současných činností organizace, které z šetření vyplývá, je konstruktivní řešení jednotlivých problémů členů spojené se vzájemnou informovaností a průběžným modelovým řešením u opakujících se obtíží. Tím by vznikl určitý manuál, jak dané časté problémy řešit, a to na celorepublikové i regionální úrovni. Respondent považuje za vhodné doplnit tento manuál o průběžné uveřejňování vlivů na vzniklé situace v médiích.

Členové by dále uvítali větší podporu poradenství, popřípadě zlepšení a rozšíření stávajících možností. Mezi konkrétnějšími návrhy pak bylo zprostředkování kontaktů na osoby mimo organizaci, se kterými již mají jiní členové pozitivní zkušenosti a poradenství konkrétním subjektům na míru.

Více respondentů reaguje také na organizaci společného nákupu osiv, hnojiv a postřiků, popř. podporu vzájemných nákupů nebo prodeje použité techniky v rámci ASZ ČR. Tyto návrhy naráží na současnou absenci dříve existujících a dobře fungujících hospodářských družstev a spolků, které mimo jiné umožňovaly právě společný nákup potřebného materiálu.

I zde se vyskytly negativní reakce týkající se výše členských příspěvků. Jak již bylo řečeno výše, řešením situace by mohlo být zvýšení informovanosti členů o způsobu

stanovení výše členského příspěvku, a co vše se z těchto peněz hraří. Posledním příspěvkem, který se týkal spíše interního uspořádání a fungování organizace, pak byla žádost člena o zřehlednění webových stránek.

Více respondentů se shodlo na větší propagaci organizace a medializace kauz a absurdit spojených se zemědělstvím. Čím více bude ASZ ČR a jí prosazované cíle známější široké veřejnosti, tím větší bude mít pak šanci na získání dalších členů, kteří zatím tuto organizaci nemusí znát. Další dva respondenti v návaznosti na prezentaci organizace v médiích uvedli, že by bylo vhodné vylepšit formu komunikace a pokud možno, oprostít ji co nejvíce od emocí. Prostřednictvím organizace by také jeden z respondentů chtěl působit na vylepšení vztahů mezi sedláky (spojit je např. pod společným zájmem). Se společným zájmem pak souvisí další reakce, ve které dotázaný uvedl, že by bylo vhodné prosazovat právě tyto zájmy a zvyšovat prestiž sedláků ve všech patrech občanského života.

Další odpovědi respondentů se zaměřily na snížení byrokratických nároků na zemědělce, zvýšení tlaku na SZIF a MZe včetně současného ministra, Ing. Mariana Jurečky, který je v rezpozích podrobován kritice. Vzhledem k tomu, že ASZ ČR si klade za úkol reprezentovat všechny své členy, uskutečnění razantnějšího přístupu k ministrowi zemědělství by přineslo nevoli některých členů, podle kterých organizace přistupuje k Ing. Jurečkovi naopak příliš tvrdě. V tomto bodě by tedy bylo třeba nalézt vhodný kompromis.

Více oslovených se také shodlo na razantnějším prosazování zájmů členů organizace, podpoření větší ochrany vlastnictví (zredukovat tzv. „veřejný zájem“) a na větším prosazování zemědělské politiky ve prospěch malých a menších farem nebo tzv. kovozemědělců – redistributivní platba, omezení greeningu apod.

Dalším návrhem bylo zlepšení spolupráce a prosazování návrhů a připomínek s vládními institucemi, navázání a vylepšování vztahů s ostatními profesními organizacemi nebo vystupňovat tlak proti elektronické evidenci tržeb, alespoň pro podnikatele do 5 milionů tržeb ročně. Jako vhodná problematika k řešení byla navržena také složitost staveb v krajině (resp. na orné půdě) – stavba farem, seníků, včelníků apod.

Poslední dotázaný si stěžoval na lhostejnost státních institucí vůči ochraně půdy – na nejlepší orné půdě se staví, půda podléhá erozi, dochází k jejímu utužování atd. Podle

respondenta o této situaci sedláci vědí a snaží se pro ochranu půdy dělat, co je v jejich silách, ale zemědělská družstva tato skutečnost žádným způsobem neřeší.

Eroze a znehodnocování půdy je dlouhodobým problémem, který má počátky hlavně v druhé polovině minulého století. Pro větší ochranu zemědělské půdy co se týče městské zástavby a infrastruktury, byly novelou zákona o ochraně zemědělského půdního fondu č. 281/2009 Sb. a 402/2010 Sb. v roce 2011 navýšeny odvody za zábor zemědělské půdy. Novelou téhož zákona č. 64/2014 Sb. z roku 2014 se ovšem opět snížily.

Důvodem, proč by se členové zemědělských družstev o půdu nezajímali, může být hlavně zpretrhání vazeb obyvatel k půdě. Částečným východiskem pro ochranu půdy založenou na vazbách k půdě, „rodné hroudě“, by mohlo být obhospodařování větší výměry sedláky, zde by jedinou možností bylo pozitivně působit na vlastníky půdy o prospěšnosti nájmu půdy spíše menším soukromým zemědělcům než velkým podnikům a zemědělským družstvům.

4. Co byste chtěli na interním fungování ASZ ČR změnit?

Celkem 96 odpovědí z celkového počtu 134 responzí byly variace na reakci typu „jsem spokojen/a“, „nic“ nebo „nevím“. Opět 3 reakce byly od členů, kteří jsou v ASZ ČR pouze krátkou dobu a s činností organizace se teprve seznamují. Dvakrát se jako odpověď na tuto otázku vyskytl otazník.

Velmi často se reakce na tuto otázku týkaly zlepšení a zvýšení intenzity komunikace mezi jednotlivými členy, regiony navzájem a vedením organizace. V rámci komunikace s ostatními členy by jeden z respondentů uvítal prodej či výměnu produktů. Respondenti by si také přáli častější návštěvy představitelů ASZ ČR ve členských regionech, zapojení většího množství lidí do chodu regionů nebo obecně zvýšit aktivitu v některých regionech. Na to navazuje reakce, ve které dotázaný uvedl, že by uvítal propojení obchodní činnosti na celostátní úrovni, jelikož zatím se jedná pouze o záležitost aktivnějších regionů.

Mezi reakcemi se objevil názor, že by bylo vhodné více prezentovat malé a začínající zemědělce a přesvědčit drobné vlastníky půdy k větší aktivitě. Další dotázaný uvedl, že by bylo vhodné, kdyby se ve vedení organizace objevil zástupce farem s malou obhospodařovanou výměrou půdy, někdo, kdo zná potřeby malých farem, které se snaží fungovat co nejšetrněji k přírodě.

V další odpovědi bylo uvedeno, že se stává, že některá i zásadní rozhodnutí a prohlášení jsou z 95 % připravena předsednictvem, aniž by bylo umožněno připomínkové řízení či proběhla konzultace se členskými regiony. V tomto ohledu by tedy respondent považoval za vhodné vytvořit větší prostor pro diskusi a demokratičtější principy, alespoň co se týče opravdu zásadních věcí, jako je např. hodnocení práce ministra zemědělství, které se mu pak prezentuje.

Jiní respondenti považují za vhodné se soustředit spíše na vyjednávání a spolupráci s MZe, než na vedení negativní kampaně vůči němu. Dle jiného názoru by se měla ASZ ČR také soustředit spíše na motivaci sedláků, než si často stěžovat na práci ministra zemědělství. S tím také souvisí názor, že by bylo třeba zvýšit vliv na rozhodování o legislativě v rezortu a přesvědčit zemědělce, kteří nejsou členy, aby ASZ ČR podpořili v její činnosti. Jinému respondentovi se nelíbí, že se organizace příliš vměšuje do politiky.

Další dotázaní si vzhledem k časové náročnosti obhospodařování vlastních i propachtovaných pozemků stěžovali na naprostý nedostatek času, tudíž se o interní fungování organizace příliš nezajímají. Podle jednoho z těchto respondentů je právě držba pozemků vlastních i propachtovaných problémem, který by se měl řešit intenzivněji.

5. Jaká je výměra, kterou obděláváte?

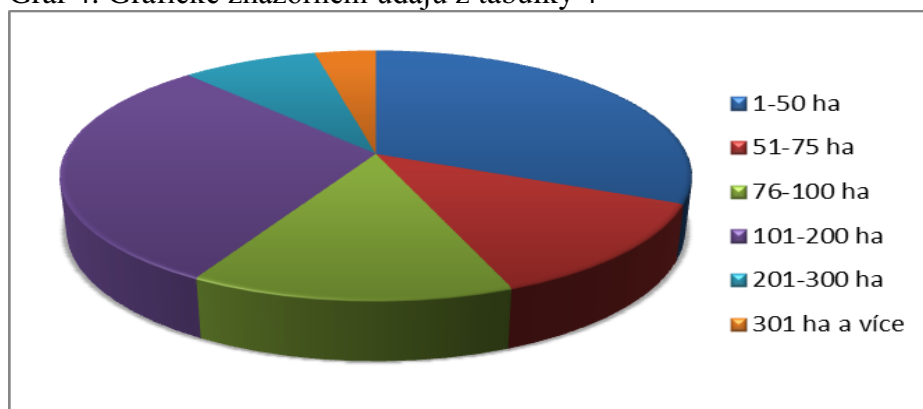
- a) 1-50 ha
- b) 51-75 ha
- c) 76-100 ha
- d) 101-200 ha
- e) 201-300 ha
- f) 301 ha a více

Tabulka 4: Četnost odpovědí na otázku „Jaká je výměra, kterou obděláváte?“

Varianta	Četnosti	
	Absolutní	Relativní
1-50 ha	42	0,313
51-75 ha	17	0,127
76-100 ha	19	0,142
101-200 ha	40	0,299
201-300 ha	11	0,082
301 ha a více	5	0,037

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4: Grafické znázornění údajů z tabulky 4

Zdroj: Vlastní zpracování

6. Jaké je Vaše výrobní zaměření? (možné vybrat více variant)

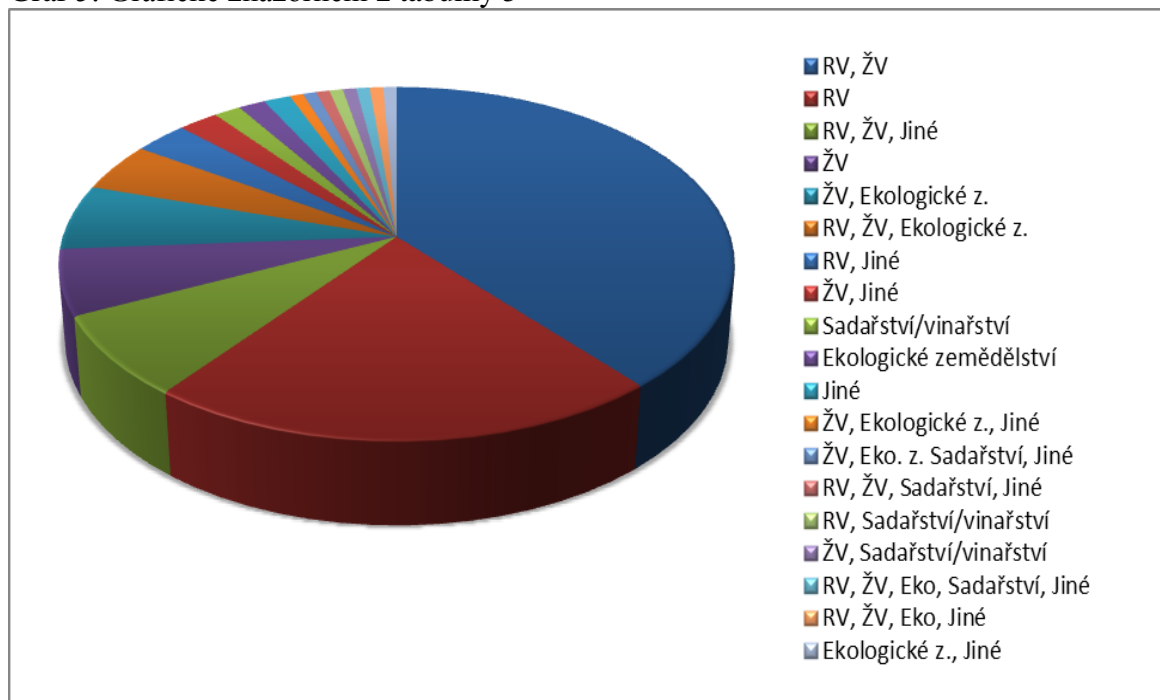
- a) Rostlinná výroba
- b) Živočišná výroba
- c) Ekologické zemědělství
- d) Sadařství/vinařství
- e) Jiné

Tabulka 5: Četnost odpovědí na otázku „Jaké je Vaše výrobní zaměření?“

Varianta	Četnosti	
	Absolutní	Relativní
RV, ŽV	52	0,388
RV	29	0,216
RV, ŽV, Jiné	10	0,075
ŽV	8	0,060
ŽV, Ekologické z.	8	0,060
RV, ŽV, Ekologické z.	6	0,045
RV, Jiné	4	0,030
ŽV, Jiné	3	0,022
Sadařství/vinařství	2	0,015
Ekologické zemědělství	2	0,015
Jiné	2	0,015
ŽV, Ekologické z., Jiné	1	0,007
ŽV, Eko. z. Sadařství, Jiné	1	0,007
RV, ŽV, Sadařství, Jiné	1	0,007
RV, Sadařství/vinařství	1	0,007
ŽV, Sadařství/vinařství	1	0,007
RV, ŽV, Eko, Sadařství, Jiné	1	0,007
RV, ŽV, Eko, Jiné	1	0,007
Ekologické z., Jiné	1	0,007

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 5: Grafické znázornění z tabulky 5

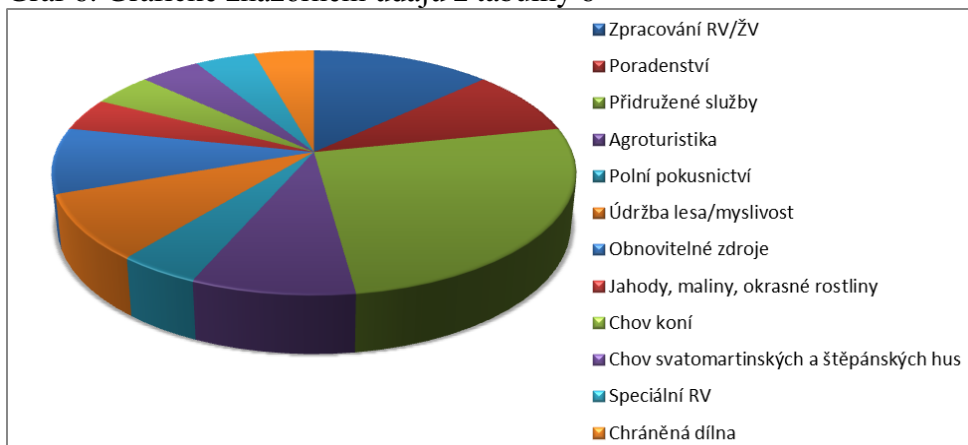
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 6: Četnosti odpovědí u varianty „Jiné“

Varianta: Jiné	Četnosti	
	Absolutní	Relativní
Zpracování RV/ŽV	3	0,1304
Poradenství	2	0,0870
Přidružené služby	6	0,2609
Agroturistika	2	0,0870
Polní pokusnictví	1	0,0435
Údržba lesa/myšlivost	2	0,0870
Obnovitelné zdroje	2	0,0870
Jahody, maliny, okrasné rostliny	1	0,0435
Chov koní	1	0,0435
Chov svatomartinských a štěpánských hus	1	0,0435
Speciální RV	1	0,0435
Chráněná dílna	1	0,0435

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 6: Grafické znázornění údajů z tabulky 6

Zdroj: Vlastní zpracování

7. Jaká je právní forma Vaší farmy?

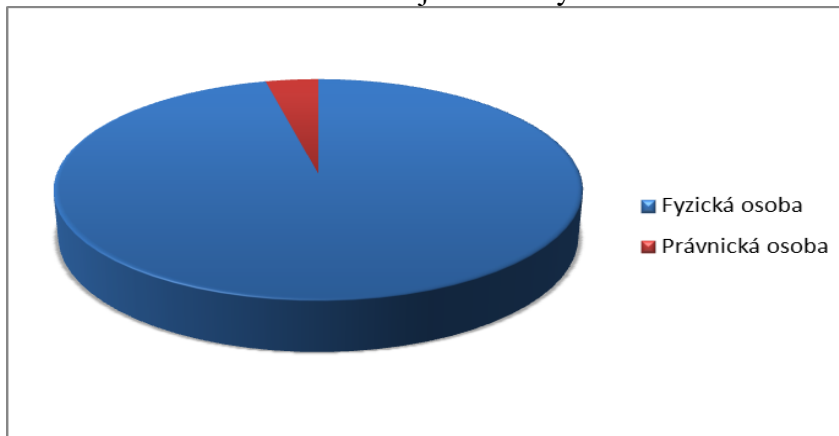
- a) Fyzická osoba
- b) Právnícká osoba

Tabulka 7: Četnosti odpovědí na otázku „Jaká je právní forma Vaší farmy?“

Varianta	Četnosti	
	Absolutní	Relativní
Fyzická osoba	129	0,963
Právnícká osoba	5	0,037

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 7: Grafické znázornění údajů z tabulky 7

Zdroj: Vlastní zpracování

8. Do jaké míry se Vaše rodina zapojuje do chodu farmy?

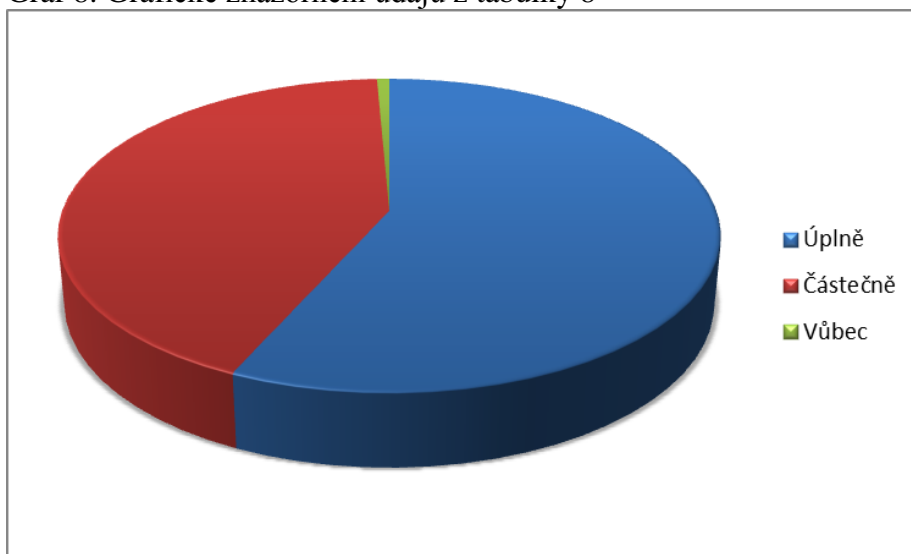
- a) Úplně
- b) Částečně
- c) Vůbec

Tabulka 8: Četnost odpovědí na otázku „Do jaké míry se Vaše rodina zapojuje do chodu farmy?“

Varianta	Četnosti	
	Absolutní	Relativní
Úplně	76	0,567
Částečně	57	0,425
Vůbec	1	0,007

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 8: Grafické znázornění údajů z tabulky 8

Zdroj: Vlastní zpracování

9. Proběhlo na Vaší farmě generační předání?

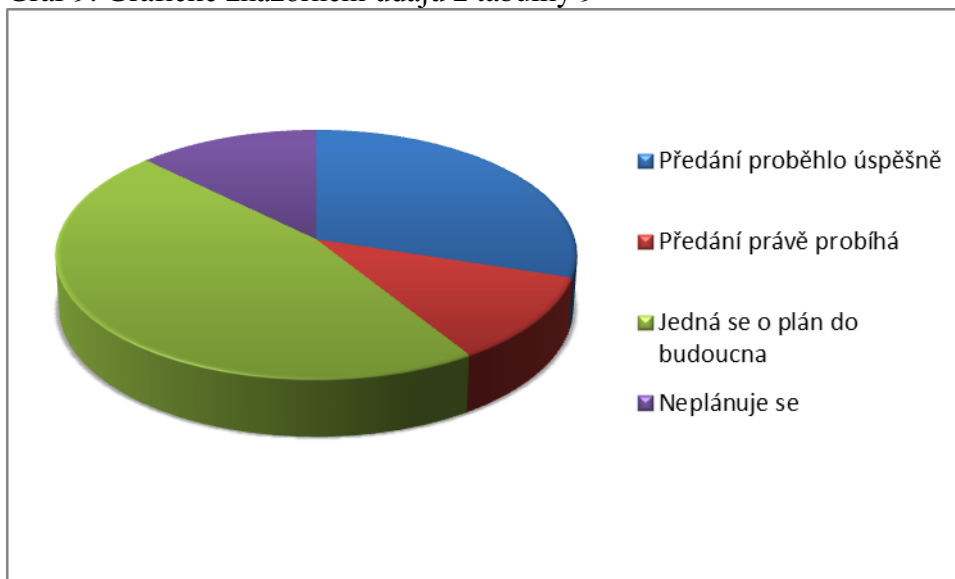
- Předání proběhlo úspěšně
- Předání právě probíhá
- Jedná se o plán do budoucna
- Neplánuje se

Tabulka 9: Četnosti odpovědí na otázku „Proběhlo na Vaší farmě generační předání?“

Varianta	Četnosti	
	Absolutní	Relativní
Předání proběhlo úspěšně	40	0,299
Předání právě probíhá	15	0,112
Jedná se o plán do budoucna	62	0,463
Neplánuje se	17	0,127

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 9: Grafické znázornění údajů z tabulky 9

Zdroj: Vlastní zpracování

10. Komu jste předali/máte v úmyslu předat svou farmu?

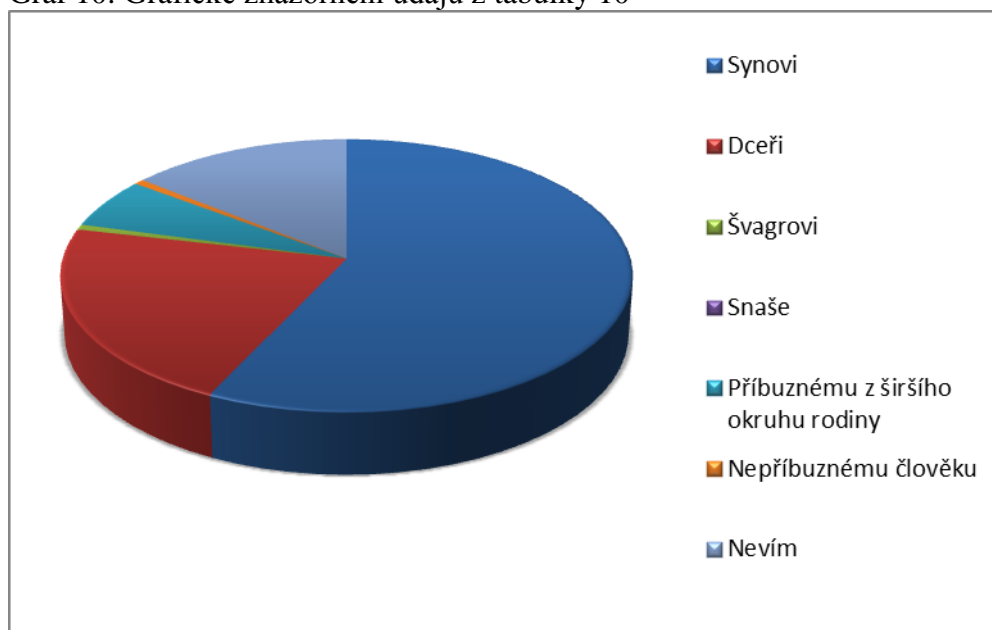
- a) Synovi
- b) Dceři
- c) Švagrovi
- d) Snaše
- e) Příbuznému (příbuzným) z širšího okruhu rodiny
- f) Nepříbuznému člověku
- g) Nevím

Tabulka 10: Četnosti odpovědí na otázku „Komu jste předali/máte v úmyslu předat svou farmu?“

Varianta	Četnosti	
	Absolutní	Relativní
Synovi	85	0,634
Dceři	32	0,239
Švagrovi	1	0,007
Snaše	0	0,000
Příbuznému z širšího okruhu rodiny	9	0,067
Nepříbuznému člověku	1	0,007
Nevím	21	0,157

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 10: Grafické znázornění údajů z tabulky 10

Zdroj: Vlastní zpracování

11. Doplnující návrhy/nápady

Tato otázka v dotazníku nebyla povinná, vyjádřilo se celkem 27 respondentů, z toho 6 reakcí bylo ve smyslu „nemám“ či „jsem spokojen/a“. Prostor u této otázky někteří respondenti využili také buď k doplnění jiných odpovědí, nebo k podpisu dotazníku.

Jeden z dotázaných u této otázky doplnil odpověď na otázku předchozí – *Komu jste předali/máte v úmyslu předat svou farmu?*, protože svou farmu by chtěl předat své mladší manželce, která ji později předá jejich synovi. Tato možnost se ve výběru nevyskytovala, a proto ji doplnil sem.

Celkem 8 respondentů u této otázky vyjádřilo svou spokojenost s fungováním ASZ ČR a prací hlavní kanceláře, oceňovali hlavně vysokou míru informovanosti o aktuálním dění v resortu, možnost sdílet zkušenosti s ostatními členy a angažovanost organizace v legislativních otázkách.

I u této otázky dotázaní naráželi na téma přebytečné byrokracie, které jim dle jejich názoru pouze komplikuje řádnou péči o své hospodářství. Jeden z respondentů navrhoval zavedení 50% úlevy na odvodech pro farmy do 10 ha orné půdy a 20 ha luk, jako tomu je např. v Polsku a jiných státech.

S dotačními tituly souvisely další dvě reakce, jeden z respondentů žádal o zajištění poradenství pro zpracování projektů v rámci Programu rozvoje venkova, druhý

z respondentů nepovažuje PRV za nástroj sloužící k podpoře malých farem. Zároveň nesouhlasil s nastavením podmínek k dotačním titulům pro mladé začínající zemědělce. Spolu s tím zmiňoval nedostatečné ocenění funkce a aktivit farmy na venkově, kde často sedláci bývají v obecním zastupitelstvu, provozují obchod apod.

Jeden z dotázaných je nespokojený s velkým rozmachem bioplynových stanic, dle jeho slov je posledním v okolí, kdo kukuřici krmí skot a je tak „za blázna“. Žádá proto zvýšení snah o podporu soukromě hospodařících rolníků. Dalšímu z respondentů se nelíbí desetileté nájmy půdy, chtěl by proto zvýšit aktivitu směřující ke snížení jejich doby.

Relativně vyčerpávajícím způsobem další z oslovených popsal neutěšený stav středního zemědělského školství, ve kterém velmi chybí praktická výuka. Na jeho farmě absolvují praxi někteří studenti z oboru Agropodnikání. Setkal se s neznalostí studenta čtvrtého ročníku v tak základních věcech, jako je schopnost rozlišit jednotlivá zrna plodin (konkrétně kukuřice). Chtěl by proto, aby se činnost organizace zaměřila i na snahy o zlepšení této situace.

Dvě responze se týkaly politického uspořádání. V jedné reakci by si dotázaný přál jiného prezidenta a ministra zemědělství, ve druhé by pak respondent ministerstvo zemědělství rovnou zrušil a vystoupil by z Evropské unie. V poslední reakci by si dotázaný přál organizaci zájezdů na farmy pro rodiny s dětmi.

5 Výsledky a diskuse

V této části práce bude věnována pozornost hlavně formulaci variantních řešení na základě návrhů členů ASZ ČR z dotazníkového šetření, budou hodnoceny možné klady a zápory těchto řešení a budou vyhodnoceny informace o členech získané z dotazníku.

5.1 Interpretace výsledků dotazníkového šetření

Tato část práce je zaměřena na dotazníkové šetření z předchozí části práce a interpretaci získaných výsledků. Pro přehlednost budou tyto výsledky rozčleněny dle typu odpovědí na otevřené a uzavřené.

5.1.1 Interpretace otevřených odpovědí

V rámci otázek s otevřenými odpověďmi byly získány návrhy na vylepšení stávající externí i interní činnosti ASZ ČR, které budou následně interpretovány a zvažena jejich možná pozitiva a negativa.

Relativně častým tématem reakcí v dotazníkovém šetření byla výše členských příspěvků, popřípadě neadekvátnost jejich výše vzhledem k přínosu členství. Vzhledem k široké škále poskytovaných služeb a informačnímu servisu, snížení členských příspěvků by bylo teoreticky možné pouze při razantním zvýšení počtu členů, kteří by na chod ASZ ČR přispívali. Je nutné si uvědomit, co vše se z těchto členských příspěvků hradí – pronájem kancelářských prostor, pořádaná školení a množství akcí, vydávání časopisu Selská revue apod.

Co se týče adekvátnosti výše členských příspěvků, tyto dojmy může výrazně ovlivňovat činnost samotného regionu, ze kterého respondent pochází. V případě, že daný region patří mezi ty, kde je aktivita pouze nízká nebo téměř žádná, může respondent získat dojem, že za své členské příspěvky příliš mnoho nezískává. Vzhledem k tomu, že činnost členských regionů není ASZ ČR nijak korigována, záleží pak pouze na iniciativě kolektivu nebo jednotlivců v regionu.

Problematiku výše členských příspěvků je pak nutno mít na zřeteli při rozšiřování činnosti organizace – členové přispěli návrhy např. na zřízení tzv. krajských mediátorů, kteří by fungovali obdobně jako Mgr. Ing. Jaroslav Šebek, tajemník organizace nebo rozšíření možností poradenství a jeho větší podporu. V rámci poradenství by členové uvítali poradenství na míru jednotlivým subjektům, odbornou pomoc při vypracování

projektů v rámci PRV nebo seznam osvědčených kontaktů mimo ASZ ČR. Toto rozšíření možností by rozhodně bylo pro členy organizace velmi přínosné, i v případě, že by se jednalo pouze o zprostředkování tohoto poradenství a každý člen by si následně hradil výdaje s odbornou pomocí samostatně.

S poradenstvím také úzce souvisí návrh na konstruktivní řešení problémů a následná vzájemná informovanost o průběhu řešení. Z častěji opakovaných obtíží by pak byl vytvořen manuál modelových řešení těchto problémů, který by byl všem členům dostupný. Jako vhodný doplněk k tomuto manuálu považoval dotázaný průběžné uveřejňování vlivů na vzniklou situaci v médiích. I v tomto případě by se jednalo o velmi pozitivní změnu, která by usnadnila řešení vzniklých obtíží, a to i v případě, že by k medializaci nedošlo.

Velké množství reakcí se týkalo činnosti regionů v rámci ASZ ČR. Jak již bylo zmíněno výše, aktivita regionálních organizací není ze strany vedení ASZ ČR ovlivňována, regiony mají svá vlastní pravidla a stanovy. Někteří z respondentů si stěžovali na nefunkčnost jejich regionální organizace a prakticky nulovou aktivitu, k nápravě situace pak navrhovali zavést monitoring vedení regionálních organizací. Vzhledem k již zmiňované nezávislosti regionů by toto řešení mohlo být relativně komplikované.

Další respondenti by si přáli větší aktivitu v regionech – více schůzek, větší spolupráci členů, více společných akcí. Tato skutečnost opět naráží na fakt, že činnost v regionu závisí pouze na členech daného regionu, hlavní kancelář a vedení ASZ ČR do těchto aktivit nezasahují. Vzhledem k množství reakcí na toto téma by bylo vhodné zvážit, zda aktivitám v jednotlivých regionech centrálně nevěnovat určitou pozornost, aby se zvýšila spokojenost členů se členstvím jako takovým. S výše uvedeným také souvisí reakce navrhuující těsnější spolupráci mezi regiony, zlepšení a zvýšení intenzity komunikace mezi členy, regiony a vedením ASZ ČR. Tento návrh by pravděpodobně bylo možné realizovat, nutností by ale byl opět zásah ze strany hlavní kanceláře organizace.

Činnosti v regionech se také týkaly návrhy na organizaci společného nákupu osiv, hnojiv a dalšího zemědělského materiálu, popřípadě prodej použité techniky v rámci ASZ ČR a propojení obchodní činnosti jednotlivých členů. V současné době si společný nákup apod. organizují pouze některé regiony s vyšší aktivitou na základě zájmu svých členů.

Výše zmíněné příspěvky by vyžadovaly určité omezení stávající autonomie regionálních organizací, neboť na aktivitu v regionu nemá vedení ASZ ČR vliv. Toto téma by tedy bylo vhodné prodiskutovat např. na Radě ASZ ČR, kde má každý region svého

zástupce. Před konáním takové diskuse by ale bylo vhodné, aby se o tématu pohovořilo nejprve v rámci jednotlivých regionálních organizací, aby zástupci regionů skutečně reprezentovali názor své oblasti.

Část respondentů by si přála větší propagaci soukromého zemědělství a organizace jako takové ve spojení s medializací kauz a absurdit, ke kterým v zemědělském sektoru dochází. Jako příklad takové absurdity může aktuálně posloužit návrh ministerstva zemědělství na podávání léků proti stresu dobytku (hlavně prasatům) v rámci welfare zvířat. ASZ ČR se dále snaží prezentovat různými způsoby, nyní např. připravuje ve spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů a Národním zemědělským muzeem expozici o perzekuci selského stavu. Na tento návrh pak navazuje další, v němž bylo zmíněno, že by bylo vhodné více prezentovat veřejnosti malé a začínající zemědělce, pokusit se přilákat více pozornosti k legislativě, která se jich týká (redistributivní platby, omezení greeningu) a pokusit se tuto legislativu prosadit.

Dalším opakovaným tématem příspěvků bylo zvýšení snah o prosazování zájmů sedláků, snížení byrokratického tlaku na ně a zvýšení tlaku na SZIF, MZe a vůči EET. Návrhy na zamyšlení a diskusi v oblasti legislativy pak byla problematika staveb na orné půdě (seníky, včelíny apod.), v současné době je řešení těchto staveb komplikované a zvýšit pozornost věnovanou ochraně půdy. Dále také jeden respondent uvedl, že úroveň středního zemědělského školství je velmi špatná a bylo by vhodné se situací zabývat, popřípadě podat návrhy na zlepšení situace odpovědným institucím.

S tím souvisí další komentář, v němž bylo uvedeno, že by bylo vhodné se spíše soustředit na zlepšení spolupráce a prosazování připomínek a návrhů s vládními institucemi místo vedení negativní kampaně vůči ministerstvu zemědělství. Vzhledem k nenaplněným slibům ministra zemědělství Jurečky (např. zavedení redistributivních plateb) a výraznému opoždění výplaty dotací na greening převažuje nejen v rámci ASZ ČR negativní postoj vůči státním institucím, hlavně vůči MZe. Ti členové, kteří doposud zastávali názor, že kritika je vůči ministru zemědělství příliš tvrdá, s největší pravděpodobností změnili vzhledem k situaci názor.

Dále bylo navrženo ustavení nových regionů – Jičínsko, Brno-venkov a region v oblasti Podbořanska. Založení ASZ Brno-venkov již bylo schváleno, bylo dosaženo dostatečného počtu zájemců. Pro zvětšení členské základny navrhoval jeden z respondentů vytvoření určité šablony, která by obsahovala důležité informace, které by bylo možným

uchazečům o členství vhodné sdělit – cíle ASZ ČR, postoje k různým problematikám v agrárním sektoru. Tímto způsobem by mohli jednotliví členové reprezentovat organizaci ve své lokalitě.

5.1.2 Interpretace uzavřených odpovědí

V rámci otázek s uzavřenými odpověďmi byly získány hlavně údaje přímo o členech ASZ ČR, které budou následně interpretovány.

U otázky č. 1 „Jak vnímáte své členství v ASZ ČR“ odpovědělo celkem 93,3 % respondentů „spíše pozitivně“ nebo „velmi pozitivně“, což lze interpretovat velmi kladně, neboť naprostá většina členů je se svým členstvím a činností ASZ ČR v různé míře spokojena a spatřují ve svém členství přínos pro ně samotné. Odpověď „spíše negativně“ se vyskytla pouze jednou a „velmi negativně“ s nulovou četností, což hovoří ve prospěch této profesní organizace.

Další otázky s uzavřeným typem odpovědí se soustředily na informace týkající se členů ASZ ČR, otázka „Jaká je výměra, kterou obděláváte?“ se soustředila na zjištění složení členské základny dle množství obhospodařované půdy. Dvěma nejdominantnějšími skupinami odpovědí byly „1 – 50 ha“ s 31,34 % a „101 – 200 ha“ s 29,85 %. Z toho vyplývá, že ASZ ČR zastupuje zemědělce s malou i velkou obhospodařovanou výměrou, počet členů s obhospodařovanou výměrou do 100 ha pak zaujímá celkem 58,21 % ze všech odpovědí. Z toho plyne, že počet soukromých zemědělců s menší výměrou mírně převažuje nad většími farmami.

Otázka „Jaké je Vaše výrobní zaměření?“ se soustředila na zjištění produkční skladby členské základny, vzhledem k možnosti vybrat více variant byly odpovědi setříděny na základě zvolených kombinací, celkem tak vzniklo 19 variant. Nejrozšířenějším produkčním zaměřením, resp. jejich kombinací mezi členy ASZ ČR byla rostlinná a živočišná výroba s 38,81 % odpovědí, na druhém místě pak byla samostatná rostlinná výroba s 21,64 %.

Z těchto 19 variant se možnost „Jiné“ objevila celkem v 10 z nich, celkové zastoupení pak dosahuje 17,16 % odpovědí. U této možnosti, kde členové uváděli své vlastní varianty odpovědí, se nejčastěji vyskytovaly „Přidružené služby“ s četností 26,09 %, dále „Zpracování RV/ŽV“ s četností 13,04 % a „Poradenství“, „Agroturistika“, „Údržba lesa/myslivost a „Obnovitelné zdroje“ se shodnou četností 8,70 %. Možnost

„Ekologické zemědělství“ se objevila u 8 kombinací z 19, s celkovým zastoupením 15,67 % odpovědí. Ekologické zemědělství bylo nejčastěji uváděno v kombinaci s rostlinnou a živočišnou výrobou. Z výše uvedeného vyplývá, že v rámci ASZ ČR je zastoupeno široké produkční spektrum. Sice výrazně převažují konvenční způsoby hospodaření, ale i ty méně obvyklé našly své uplatnění a zastoupení v této organizaci.

Otázka „Jaká je právní forma Vaší farmy?“ je zaměřena na zjištění, jaká právní forma u členů organizace převažuje. Odpověď „Fyzická osoba“ zvolilo celkem 96,27 % dotázaných, variantu „Právní osoba“ pouze zbylých 3,73 %. Z toho vyplývá, že naprostá většina členů hospodaří jako zemědělský podnikatel.

Účelem otázky „Do jaké míry se Vaše rodina zapojuje do chodu farmy?“ bylo zjistit, zda je pravdivé tvrzení, že v rámci rodinné farmy pracuje celá rodina. Variantu „Vůbec“ zvolil pouze jeden respondent, plně se do chodu farmy zapojuje rodina 56,72 % dotázaných a možnost „Částečně“ zvolilo 42,53 % členů. Na základě získaných údajů lze říci, že v rámci rodinné farmy se skutečně zapojuje rodina hospodáře, ať již ve větší nebo menší míře.

Následující dvě otázky „Proběhlo na Vaší farmě generační předání?“ a „Komu jste předali/máte v úmyslu předat svou farmu?“ jsou zaměřeny na potvrzení výroku uvedeného v Přehledu řešené problematiky – jedním z velkých pozitiv spojených s tímto typem hospodaření je tzv. generační předání, které výrazně ovlivňuje přístup sedláka k obhospodařované půdě, věnuje jí větší péči, neboť si je vědom toho, že na téže půdě budou následně hospodařit také jeho potomci.

U první zmíněné otázky uvedlo 12,69 % respondentů, že zatím se toto předání neplánuje, u 29,85 % odpovědí bylo uvedeno, že předání již proběhlo, právě probíhá u 11,19 % členů a u zbylých 46,27 % odpovědí bylo uvedeno, že se jedná o plán do budoucna. Z těchto výsledků lze soudit, že u výrazné většiny členů je tento přínos rodinného hospodaření na půdě reálný.

Účelem druhé otázky týkající se tohoto tématu pak bylo zjistit, zda předávaná farma zůstane v rámci bližších členů rodiny či nikoliv. Celkem 63,43 % respondentů uvedlo, že předalo či bude předávat svou farmu synovi, dalších 23,88 % dotázaných pak dceři. Třetí nejčastější odpovědí bylo „Nevím“ s četností 15,67 %. Z výše uvedeného vyplývá, že u naprosté většiny členů zůstane farma v okruhu blízkých příbuzných.

Na základě získaných údajů lze tedy konstatovat, že téměř naprostá většina členů organizace jsou fyzické osoby, u kterých výrazně převažují konvenční způsoby hospodaření a největší složkou členské základny jsou zemědělci hospodařící na půdě v rozmezí 1-200 ha. Dále lze také usuzovat, že vzhledem k velmi vysoké míře reakcí plánujících generační předání farmy se jedná o sedláky, kteří jsou svému okolí prospěšní, neboť na téže půdě budou v blízké či vzdálenější budoucnosti hospodařit také jejich potomci. V rámci organizace ale našly své zastoupení v nemalé míře i členové věnující se ekologickému zemědělství a jiným, méně obvyklým zaměřením výrobní činnosti.

Z toho vyplývá, že ASZ ČR nesdružuje a neobhazuje zájmy pouze úzké skupiny soukromých zemědělců, ale naopak velmi široké škály sedláků, ať již na základě různě velké obhospodařované výměry či různého výrobního zaměření farmy. O to více lze pozitivně vidět spokojenost členů s činností organizace, neboť tato splňuje v různé míře očekávání velmi rozdílných typů farmářů a jejich vlastníků. Na základě této skutečnosti hodnotím činnost ASZ ČR jako velmi přínosnou a do budoucna by tak bylo vhodné její možnosti a vliv dále rozšiřovat ve prospěch všech těchto různorodých členů.

6 Závěr

Kromě stanovených cílů bylo účelem této práce poskytnout zpětnou vazbu vedení organizace, aby bylo možné ještě více podpořit rodinné farmy. Z dotazníkového šetření mimo jiné vyplynulo, že generační přesah těchto farem na venkově je reálný. Z toho důvodu je pro venkovské prostředí a život v něm důležité, aby se tento model hospodaření nejen udržel, ale také aby prosperoval.

Jedním z hlavních cílů organizace je ekonomická nezávislost a trvale udržitelný rozvoj venkova. S těmito cíli úzce souvisí demografická stabilizace lokality a zatraktivnění venkovských oblastí spojených se zemědělstvím pro mladé a vzdělané lidi, kteří pomohou v dalším zlepšování situace na venkově.

Z provedeného šetření dále vyplynulo, že ASZ ČR je organizace s velmi širokým polem působnosti, která hájí zájmy prakticky celého velikostního a produkčního spektra soukromých zemědělců. Z toho důvodu lze velmi pozitivně hodnotit téměř naprostou spokojenost členů s činností organizace, neboť ASZ ČR zastřešuje velké množství zájmových skupin, jejichž potřeby a požadavky není jednoduché naplnit.

Ze sesbíraných informací bylo možné získat vzhled do názorů a potřeb členů organizace, z nich pak vyplynuly problémy, které je vhodné řešit, resp. návrhy na zkvalitnění a zintenzivnění činnosti.

Za podstatné a velmi žádoucí lze označit pokračování v osvětě veřejnosti a rozšiřování povědomí o organizaci a hlavní náplni její činnosti, což by dále mohlo vést k rozšiřování členské základny. Důsledkem by pak bylo zvětšení možností organizace na vyjednávacím poli se státními institucemi ve prospěch svých členů a venkova obecně.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

DUMBROVSKÝ, M. a kol.: *Hodnocení negativního vlivu degradačních faktorů na půdu a návrh možností jeho omezení – vytvoření podkladů pro plnění požadavků daných návrhem směrnice na ochranu půdy EU*. Výstup řešení projektu VAV SP2e3. Brno, 2009

GORGONOVÁ, Šárka, Rodinná farma – zdroj přidané hodnoty. *Selská revue*, září – říjen 2014, str. 14 – 16, ASZ ČR

GORGONOVÁ Šárka, Rodinná farma není jen prázdný pojem. *Selská revue*, srpen – září 2014, str. 22 – 24, ASZ ČR

Kolektiv autorů hlavní kanceláře ASZ ČR, *Mezinárodní rok rodinných farem*, Praha: Asociace soukromého zemědělství ČR, 2014, 74 stran

Kolektiv autorů, *Hospodářství a životní prostředí v České republice po roce 1989*, CENIA, 2008, ISBN 978-80-85087-67-3

KOTRBA, Radim, Agrolesnictví – „znovuobjevení historického způsobu hospodaření a jeho možnosti dnes. *Selská revue*, listopad – prosinec 2014, str. 36 – 39, ASZ ČR

PODHRÁZSKÁ, J., KARÁSEK, P., *Systém analýzy území a návrhu opatření k ochraně půdy a vody v krajině*, Brno: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, 2014, ISBN 978-80-87361-27-6

Elektronické zdroje

AM ČR, O Asociaci myslivosti ČR [online]. [cit. 2015-05-22]. Dostupné z:
<http://www.asociacemyslivosti.cz/cs/o-asociaci-myslivosti-cr/>

ASCHK ČR, Strategie chovu koní [online]. [cit. 2015-05-22]. Dostupné z:
<http://dev.aschk.cz/content/strategie-chovu-kon%C3%AD>

ASZ ČR, Dlouhodobé cíle [online]. [cit. 2015-05-22]. Dostupné z:
<http://www.asz.cz/cs/profil/dlouhodob%C3%AD>

ČÚZK, *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky*. Český úřad zeměměřičský a katastrální, Praha, 2015, 76 stran, ISBN 978-80-86918-80-8. Dostupné z: http://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu/Rocenska_pudniho_fondu_2015.aspx

Kolektiv autorů, *Situační a výhledová zpráva Půda*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012, 100 stran, ISBN 879-80-7434-088-8. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/181775/Zprava_Puda_kniha_web_1_.pdf

Kolektiv autorů, *Zpráva o stavu zemědělství „Zelená zpráva*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocní-a-hodnotící-zpravy/zpravy-o-stavu-zemedelstvi/>

Kolektiv autorů, *Profil ASZ ČR* [online]. [cit. 2015-05-21] Dostupné z: <http://www.asz.cz/cs/profil/>

MAREŠ, Vít, Ing., *Pro média – Svaz chovatelů ovcí a koz* [online]. [cit. 2015-05-22]. Dostupné z: <http://www.schok.cz/pro-media>

MZE (2011), *Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015*, Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 2011, ISBN: 978-80-7434-007-9. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/akcni-plan/>

Svaz vlastníků půdy, *O SVP ČR* [online]. [cit. 2015-05-22]. Dostupné z: <http://www.svazvlastnikupudy.cz/cs/svp-cr/o-svp-cr.html>

Dokumenty nezahrnuté do ČSN ISO 690

Stanovy AFCHJ ČR [online]. [cit. 2015-05-23]. Dostupné z: <http://www.afchj.cz/main.html>

Stanovy ASZ ČR [online]. [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.asz.cz/cs/profil/stanovy-asz-cr.html>

Stanovy Sboru selských jízd Jana Žižky z Trocnova [online]. [cit. 2015-05-24]. Dostupné z: <http://selskajzdajzt.goneo.cz/stanovy-sj.html>

8 Přílohy

8.1 Příloha A - Dotazník

1. Jak vnímáte své členství v ASZ ČR?
  - a) Velmi pozitivně
  - b) Spíše pozitivně
  - c) Neutrálně
  - d) Spíše negativně
  - e) Velmi negativně

2. V případě, že jste odpověděli na předchozí otázku spíše negativně/velmi negativně, můžete napsat proč?

3. Co byste chtěli na činnosti ASZ ČR vylepšit?

4. Co byste chtěli na interním fungování ASZ ČR změnit?

5. Jaká je výměra, kterou obděláváte?
  - a) 1-50 ha
  - b) 51-75 ha
  - c) 76-100 ha
  - d) 101-200 ha
  - e) 201-300 ha
  - f) 300 ha +

6. Jaké je Vaše výrobní zaměření? (možné vybrat více možností)
  - a) Rostlinná výroba
  - b) Živočišná výroba
  - c) Ekologické zemědělství
  - d) Sadařství/vinařství
  - e) Jiné (doplňte prosím)

7. Jaká je právní forma Vaší farmy?
  - a) Fyzická osoba
  - b) Právnícká osoba

8. Do jaké míry se zapojuje rodina do chodu farmy?
  - a) Plně
  - b) Částečně
  - c) Vůbec

9. Proběhlo na farmě generační předání?
  - a) Předání proběhlo úplně

- b) Předání právě probíhá
- c) Jedná se o plán do budoucna
- d) Neplánuje se

10. Komu máte v úmyslu předávat svou farmu?

- a) Synovi
- b) Dceři
- c) Švagrovi
- d) Snaše
- e) Příbuznému (příbuzným) z širšího okruhu rodiny
- f) Nepříbuznému člověku

11. Doplňující návrhy/nápady